

DABARTIES BILDESIUOS

BALF Pašalpa Lietuviams

MAKE EVERY PAY DAY **BOND DAY**
Join The Pay-Roll * SAVINGS PLAN *

DARBININKAS

AMERIKOS LIETUVIŲ R. K. ŠVENTO JUOZAPO DARBININKŲ SĄJUNGOS ORGANAS

DARBININKAS
Lithuanian Semi-Weekly Newspaper
Published every TUESDAY and FRIDAY
366 Broadway, S. Boston 27, Mass.

VOL. XXIX — 87.

TEL. SOUTH Boston 2680

ANTRADIENIS (Tuesday) LAPKRIČIO (November) 14 D., 1944 M.

TEL. SOUTH Boston 2680

FIVE CENTS

bendras Amerikos Lietuvių šalpos Fondas spalių mėnesį pasiuntė Lietuvos žmonėms vaistams ir pabėgėliams sušelpimo sumoj \$24,250.00. Ši mėnesį didesnės sumos pašalpa bus pasiūstos, ir drabužių transportas yra rengiamas Lietuvos žmonėms.

Visi lietuviai nuoširdžiai yra prašomi aukoti rūbus ir pasidarbuoti Lietuvos žmonių sušelpimui. Drabužių vajaus laiką savo mieste bei apylinkėje malonėkite nustatyti sulig savo nuožiūros ir reikalo.

Kun. Dr. J. B. Koncius, Pirmininkas.

Kvislingai Naudojasi Klaida

Kvislingų komunistų spauda talpina OWI žinia, kuri skiriasi nuo LAIC paduotos žinios iš Švedijos apie deportavimą vyskupų ir vyskupo Matulionio nužudymą.

Kaip Amerikos Lietuviu Informacijos Centras (LAIC), taip ir Office of War Information (OWI) gavo žinias, kaip atrodo, iš to paties šaltinio ir pasiuntė visiems laikraščiams. LAIC gautas žinias išsiuntinėjo spalio 30 d. š. m., o OWI išsiuntinėjo lapkričio 2 d. š. m.

Amerikos Lietuviu Informacijų Centras žinias apie Lietuvos vyskupus padavė šiaip:

"Germans forcibly deported Archbishop Skvireckas, and Bishops Brizgys (of Kaunas) and Padolskis (of Vilkaviškis) to Germany. The Soviets murdered bishop Teofilus Matulionis (of Kaišiadorys, former chief of army chaplains, who visited the U. S. in 1935). The fate of bishops Reiny, Karosas and Paltarokas is not known here. Fourteen patriots in Landsberg concentration camp (east of Berlin) threatened the German People's Court during trial".

Office of War Information (OWI), Foreign Division, Washington, D. C. tas pačias žinias apie Lietuvos vyskupus šiaip padavė:

"The Archbishop of Kaunas, J. Skvireckas, and the Bishops Brizgys and Podolskis, were forcibly sent to Germany by the occupation troops, the committee (The Liberation Committee of Lithuania. Ed. note) revealed. The committee also quoted a reliable report that Bishop Matulionis was executed by the Germans in Kaidseidors. The fate of the Archbishop of Vilna, M. Reiny, and the Bishops Paltarokas and Karosas are unknown.

"In Landsberg, East Prussia.

FOR VICTORY BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

Pokariniam Dešimtmečiui Reikės 12,600,000 Gyvenamų Namų

Washingtonas — Valsybinė Apgyvandinimo Agentūra pareiškė, kad norint patenkinti Amerikos šeimų būtiniausias reikalavimus ir, einant proreso keliu, pakeičiant netinkamus namus naujais, pirmojo pokarinio dešimtmečio metu reikės pastatyti 12,600,000 miesto namų ir apartamentinių vienetų.

Kurenamosios Alyvos Reikalai

Washingtonas — Petrolijaus administratorius Harold L. Ickes pranešė, kad pagerėjus kurenamosios alyvos atsargų padėčiai, jis kreipėsi į Kainų Reguliavimo Įstaigą, kaip į racijonavimo agentūrą, įsakydamas leisti kurenamosios alyvos vartotojams, perėjusiems prie anglių vartojimo, vėl kurenti alyva, jiems pareiškus tokį pageidavimą.

Kur Dingo Vokietijos Hitleris? Himmleris Perskaitė Atsišaukimą

Londonas, lapkr. 13 — Misterija apie Hitlerį padidėjo, kai Himmleris per the committee reports, 14 Lithuanian Patriots are being kept in prison or charges of high treason. Their crimes consist of activity during the German occupation for the reestablishment of Lithuanian independence. The report adds that the 14 probably will be brought before the German Peoples' Court".

Gerb. Skaitytojai, čia yra viena klaida, būtent, LAIC paduoda, kad "The Soviets murdered Bishop Teofilus Matulionis", o OWI paduoda, kad "Bishop Matulionis was executed by the Germans."

Mums nėra reikalo aiškinti kuri įstaiga padarė klaidą. Pažymėsime tik tiek, kad OWI visai nepaduoda žinių apie Sovietų žiaurumus Vilniuje, Šiauliuose, Zarasuose ir kituose Lietuvos miestuose ir miesteliuose. Ar OWI tų žinių negavo?

Kvislingų komunistų spauda puola LAIC, visus tuos lietuvių laikraščius, kurie įtarpino ištais visas žinias apie vokiečių ir bolševikų žiaurumus. Visiems yra žinoma, kad ir Vokietijos naciai, ir Sovietų Rusijos bolševikai žudo nekaltus Pabaltijo žmones, kurie tik nepasiduoda okupantų siekiams ir kovoja dėl savo laisvės ir nepriklausomybės.

Jeigu LAIC padarė klaidą, tai ji ta klaida turėtų atitaisyti, o jeigu OWI padarė klaidą, tai ji turėtų pati padarviti, kad užkirsti kelią kvislingų komunistų propagandai.

Slovenijos partizanai veža savo sužeistuosius kariu į lauko ligoninę.

Batų Racijonavimas Tebetšiamas

Washingtonas — Kainų Reguliavimo Įstaiga ir Karo Gamybos Vadyba bendrai praneša, kad dabartinėmis sąlygomis batų racijonavimas negali būti sustabdytas.

Raudonieji Suruošė Didžiulį Susirinkimą Romoje

Roma, Italija, lapkr. 13 — Vakar komunistai ir socialistai suruošė masinį susirinkimą paminėti Rusijos spalių revoliucijos sukaktį. Sakoma, kad tame susirinkime klausėsi komunistų ir socialistų kalbėtojų 30,000 minia. Tai buvusi kairiųjų demonstracija prieš dabartinę Italijos vyriausybę.

Raudonieji — komunistai ir socialistai dainavę "internacionalą" ir nešė raudonas vėliavukes. Komunistai tikrai triumfavo. Amerikos Militarės valdžios policijos viršininkas, leit. pulk. Harry Pollock buvo paskirstęs militarius policininkus tvarkos palaikymui.

Socialistų ir komunistų vadų pasekėjai triukšminėdė. Hitlerio nepasirodymas sukėlė daugiau kalbų, kad gali būti jis yra žuves arba susirgęs taip, kad negali viešai pasirodyti.

Amerikiečiai Numetė 638,880 Tonų Bombų Ant Nacių

Londonas, lapkr. 13 — Amerikiečių sunkieji bombanešiai iki spalio 31 d. numetė ant Vokietijos industrijos ir militarių centrų 638,880 tonų bombų.

Nuo to laiko, būtent, nuo rugpiūčio, 1942 m., kai Aštuntosios Oro Jėgos pradėjo veikti iš Britanijos ir Penkioliktosios Oro Jėgos iš Italijos nuo lapkričio, 1943, amerikiečiai sunaikino 15,210 priesho lėktuvų, iš kurių 12,640 lėktuvų nušovė. Amerikiečiai tuo pačiu laiku sudėtingai prarado 5,708 bombanešius ir 2,449 kovos lėktuvus.

Miesto Berniukai Geri Miškų Prižiūrėtojai

Washingtonas — Jungtinių Valstybių Žemės Ūkio Departamento Miškų Tar-

Raudonieji Suruošė Didžiulį Susirinkimą Romoje

kalbą. Komunistas Togliatti, būdamas valdžioje, susilaikė nuo kalbėjimo prieš dabartinę Italijos valdžią, bet jo kalba buvo pilna Rusijos revoliucijos užgyrimų.

Iš to galima suprasti, kad Italijos komunistai ir socialistai veikia bendrai, kad Italijoje padaryti perversmą, gali būti tokį pat. kaip buvo padaryta 1917 m. Rusijoje. Reikia tik stebėtis, kad socialistai, kurių vienminčiai Rusijoje buvo šaudomi ir kalinami, Italijoje randa bendrą kalbą.

Raudonieji Puola Budapeštą

Londonas, lapkr. 13 — Raudonoji armija užėmė Vengrijos tvirtovę Monor, 14 mylių į pietrytus nuo Budapesto, Vengrijos sostinės. Kitos Rusijos kariuomenės dalys išiveržė į Mezokovesd, kuris yra prie geležinkelio į Miskolc.

Maskva sako, kad daugiau kaip 700 nacių ir vengrų kareivių paėmė į nelaisvę.

Žiauriausios kautynės dabar yra tarp raudonosios armijos ir nacių-vengrų karo jėgų Vengrijoje prie Budapest - Szolnok geležinkelio.

Lenkijos ir Pabaltijo frontuose nėra permainų. Maskva nepaduoda jokių žinių apie raudonosios armijos veiksmus Rytinėje Prūsijoje ar Lenkijoje.

Raudonieji Suruošė Didžiulį Susirinkimą Romoje

Londonas, lapkr. 13 — Raudonoji armija užėmė Vengrijos tvirtovę Monor, 14 mylių į pietrytus nuo Budapesto, Vengrijos sostinės. Kitos Rusijos kariuomenės dalys išiveržė į Mezokovesd, kuris yra prie geležinkelio į Miskolc.

Maskva sako, kad daugiau kaip 700 nacių ir vengrų kareivių paėmė į nelaisvę.

Raudonieji Puola Budapeštą

Žiauriausios kautynės dabar yra tarp raudonosios armijos ir nacių-vengrų karo jėgų Vengrijoje prie Budapest - Szolnok geležinkelio.

Sintetinės Padangos (Tires) Reikalauja Geresnės Prižiūros

Washingtonas — W. J. Cumming, Apsigynimo Transportacijos Įstaigos palaikymo skyriaus viršininkas, įspėja sunkvežimių ir busų operatorius elgtis atsargiau su sintetinėmis padangomis ir tubomis, nei to reikalavo naturaliosios gumos gaminiai.

Lietuviai Prisidėkime

Sekmadienį, lapkričio 26 d., 6 val. vakare, įvyks Norwoodo lietuvių masinis susirinkimas, kur bus parduodami karo bonai, Sv. Jurgio lietuvių parapijos svetainėje, St. James Ave. Lietuviai, pasiruoškite išanksto gausiai pirkti karobonus savo masiniame susirinkime.

Amerikiečiai Apsupa Nacius Metz, Prancūzijoje

Iš Vyriausio Alijantų Ekspedicijos Centro, lapkričio 13 — Amerikiečiai, kurie veda į Metz, Prancūzijoje. Visuose keliuose, kurie veda į Metz, amerikiečiai traukia nacių karo jėgas.

Amerikiečiai su didžiausiu smarkumu atmušė dvi Vokietijos nacių kontratakas. Amerikiečiai užėmė keliolika miestelių Metz apylinkėje. Kituose frontuose amerikiečiai taip pat laimi. Septintoji armija prie Meurthe upės užėmė Etival, Pajaille, Herbaville, La Fosse ir La Houssiere.

Churchill Palaiko Prancūzų Vienių Su de Gaulle

Paryžius, lapkr. 13 — Anglijos premieras Winston Churchill ragina prancūzus vieningai veikti, gen. Charles de Gaulle vadovybėje, palaidoti nesuipratimus namuose ir pagelbėti atstatyti pastovumą Europoje.

Rusija Agresorius, Sako Japonai

Lapkričio 12 d. vakare Tokio radio, atsakydamas į Rusijos maršalo Stalino pareiškimą, kad Japonija yra agresinė tauta, pareiškė, kad Rusija yra viena tų agresorių.

Japonų radio pranešime buvo pasakyta, kad "visos vakarinės tautos — Britanija, Amerika, Prancūzija, Olandija, Portugalija, Ispanija ir Rusija — yra kaltos dėl daugiausia beširdiškos agresijos laike pastarųjų dviejų ar trijų šimtmečių", ir kad moderniais laikais agresijos "aiškiuose įvykiuose" buvo "Sovietų - Lenkų karas, Mesopotamijos incidentas, Nicaragua'os ir Kūbos incidentai".

Lietuvos Padangės Naujienos

Pranešama, kad Dr. P. Karvelis, buvęs Lietuvos verslininkas ir finansų ministeris, kuris pabėgo į Vokietiją 1940 metų vasarą, išgavo nacių leidimą grįžti gyventi į Kauną tik tai birželio mėn. 1944 metų, t. y. išvakarėse Sovietų okupacijos.

Vokiečių įsakymas, skelbiantis, kad Miroslavo valščius Alytaus apskr. yra pavojingas dėl jame siaučiančių ligų ir turi būti izoliuotas, buvo atšauktas tik tai 1944 metų pradžioje.

Prof. Jonas Šimkus mirė Maironiškių kaime gegužės mėn. 4 d. Gimęs 1872 m. Telšių apskrityje, jis buvo dviem atvejais Finansų ir Priekybos ir Pramonės ministeris, o kartą Krašto Apsaugos ministeris. Jis buvo pirmasis Lietuvos Universiteto rektorius. Pastaraisiais metais jis buvo technologijos profesorius Technologijos Fakultete. Jis palaidotas Kaune gegužės 7 d.

Lietuvių tremimo į Sibirą trijų metų sukakties proga birželio 14 d., 1944 m. buvo suruošta pamaldos ir Savitarpinės Pagalbos Draugijos rinkliava sušelpiti tremtinių šeimoms, reikalingoms pa-

galbos, visoje Lietuvoje. Irgulos bažnyčioje, Kaune, pamaldas laikė kan. prof. Meškauskas. Ta proga giedojo Operos solistai.

Inž. Vladas Merkys, Matas Narjauskas, buvęs Užsienių Reikalų Ministerijos tarnautojas, kuri laiką gyvenęs Amerikoje, Dr. V. Jodeika, buvęs Kainų Tvarkytojas, ir eilė kitų lietuvių pereitą vasarą dirbo statybos įmonėje Vienoje (Austrijoje). Aplinkybės jų ten atsiradimo nežinomos.

Cheminės Technologijos Institute Kaune diplominius darbus š. m. birželio 1 d. gynė: 1) Jonas Balčiūnas; 2) Karolis P. Didelis; 3) Simkus Leonardas ir 4) Širvaitis Valentinas.

Antracito Ir Kokso Kvota Nepadidinama

Washingtonas — Vidaus Sekretorius, Harold L. Ickes, ragindamas taupyti kurą, pareiškė, kad nesitikima, jog ši rudenį sugrįžimas nuo šildymo anglimis ir šildymą alyva padidintų šios žiemos kvota antracitui ir rytiniam koksoi, kuri yra nustatyta lygi septynioms aštuntosioms normalaus kiekio.

IVAIRIOS ŽINIOS

Amerikos Valdžia Tvirtai Laikosi Nusistatymo Dėl Baltijos Kraštų

Pastaruoju metu ir vėl kilo tam tikrų teisinių komplikacijų sąryšyje su Sovietų valdžios pretenzijomis į vieną Estijos laivą Amerikoje. Visam reikalui atsėdurus teisme kilo klausimas apie principinį Amerikos valdžios nustatymą, kas dėl Baltijos kraštų užgrobito.

Ankščiau tuo reikalui State Departamente duoti "certificates" (Zr. An Appeal to Fellow Americans on Behalf of the Baltic States publ. 48, 49 ir 50) teisėjo buvo palaikyti pasenusiais.

Estų Konsulato advokatu p. Beck į Amerikos valdžią tuo reikalui atsikreipus, iš State Departmento buvo gautas sekantis atsakymas:

DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON
October 13, 1944
My dear Mr. Beck:

In reply to your letter of September 13th, 1944, you are informed that the Treaty of Friendship, Commerce and Consular Rights between the United States and Estonia signed at Washington, D. C. Decem-

Juozas Kasinskas
Inc.
Laidotuvių
Direktorius
Patarnavimas Dieną ir Naktį
602 Washington Blvd.
BALTIMORE 30, Md.
Tel. Lexington 8595
Limosinai dėl visokių reikalų

MORE NURSES ARE NEEDED NOW!

ALL women can help!
If you are untrained — take a home nursing or nurse's aide course.
If you are a Senior Cadet Nurse — serve your final six months in an Army hospital.
If you are a registered nurse — join the U. S. Army Nurse Corps. You may mean the difference between life and death to our wounded men. Visit or write your local Red Cross Chapter for full information and application blank. Or communicate with the Surgeon General, U. S. Army, Washington 25, D. C.
The address of your local Red Cross Chapter is:
to be found in your telephone directory

UNITED STATES ARMY NURSE CORPS

Sponsored by
STEPHEN DARIUS POST No. 317
THE AMERICAN LEGION

Dabar Pirkite Kalėdines Dovanas Siuntimui Pašta

Bostono Pašto viršininkas Patrick J. Connelly atsišaukia į visuomenę, kad jau dabar pirktų Kalėdines dovanas ir siųstų, nes į tolimes valstybes, jeigu nebus pristatyta į paštą šį mėnesį, siuntiniai nenueis prieš Kalėdas.

Siųskite kaip galima ankščiau ne tik dovanas, bet ir sveikinimus.

Siuntiniai, siunčiami į Pacifiko pakraščius, kaip tai — California, Washington ir Oregon turi būti išsiųsti ne vėliau lapkričio 22 d., o sveikinimų atvirutės ne vėliau lapkričio 29 d.

Siuntiniai į Vidur-Vakarines valstybes turi būti išsiųsti ne vėliau lapkričio 24 ir 25 d., o Kalėdinės atvirutės septynios dienos vėliau.

Į artimiausias valstybes, būtent, Connecticut, New Hampshire, Maine, Rhode Island, Vermont ir Massachusetts, įimant ir Bostono pašto distrikta, visi siuntiniai turi būti išsiųsti prieš gruodžio 6 d., o Kalėdinės atvirutės prieš gruodžio 13 d.

Pašto viršininkas Patrick J. Connelly primena, kad dabar karo metu trūksta darbininkų ir sunkvežimių, todėl negalima užtikrinti, kad vėliau gauti siuntiniai būtų pristatyti gavėjui prieš Kalėdas.

Taigi siųskite siuntinius jau dabar. Nelaukite paskutinių dienų.

Amerikos Visuomenės Veikėjų Ir Pareigūnų Atsiliepiamai

Tešiam apžvalgą gautų atsiliepiamų į LAIC pasiųstus laiškus (Zr. LAIC konf. pranešimus iš rugsėjo 25 d. Spalių 10 ir 13 dd.)

Senatorius Tom Stewart (iš Tennessee) spalių 7

"This will acknowledge and thank you for your letter of September 23rd with the enclosed photostat copy of a radiogram from Stockholm concerning the conduct of the Soviet authorities in Lithuania. I have given sympathetic attention to the information contained in your letter and the accompanying radiogram."

Senatorius Tom Connally, Chairman Committee on Foreign Relations

"This will acknowledge your communication which has been placed in the files of the Committee for attention of the members".

Bendro Karių Išsilavinimo Reikalai

Washingtonas — Karo Informacijos Įstaiga informuoja, kad šio karo eiliniu Amerikos kareivio vidutinis išsilavinimo laipsnis yra lygus antrųjų vidurinės mokyklos metų studentų išsilavinimui. Pereitojo karo metu, kareivio išsilavinimo lygis buvo lygus šeštojo skyriaus (grade) mokinio išsilavinimui. OWI.

Muzikas Juozas Žemaitis.

Šv. Kazimiero lietuvių parapijos, Worcester, Mass., vargonininkas, tos parapijos aukštinio jubiliejaus minėjimo proga su savo didžiuliu mišriu choru ir talkininkais išpildė "Vytauto Kantatą". Sekmadienį, lapkričio 19 d. atvyksta su savo dainininkų

grupe į talką art. Rapoliu Juškai išpildyti šv. Petro lietuvių par. metinio koncerto programos dalį.

Rengėjai - choras ir parapijos klebonas kun. P. Virmauskis nuosirdžiai kviečia visus dalyvauti metiniame koncerte.

Lietuvos Padangės Naujienos

New York Times savo lapkričio 3 dienos laidoje įtakingu mostu atkreipė Amerikos visuomenės atidumą į tai, kad jau vėl išlaisvintoje nuo Ašies jungo Europoje pradeda rodytis išgastingi apsišaukimai. Skyriuje "War News Summarized" pirmame puslapyje skaitome (lietuviškame vertime:

"Du politiški įvykiai apniaukė Europos veidą. Prancūzijos komunistai nutraukė santykius su De Gaulle vyriausybe dėl nuginklavimo taip vadinamos Patrijotinės Milicijos, ir Lietuvos ir Estijos atstovai pareiškė protestus dėl to, kad Nacių vergijai sugriuvus, jo vietoje įvedamas Sovietų viešpatavimas."

Toliau, to paties laikraščio šeštame puslapyje yra patalpinti tie Lietuvos ir Estijos pareiškimai. Čia patiekiami tiktai išrašai, liečiantį Lietuvos Ministerio protestą (anglų kalboje):

LITHUANIAN SEES NATION DOMINATED

Zadeikis charges "Liberation" by Russians brings return of 1940 "persecution".

The "liberation" of Lithuania has virtually turned the country "from Axis enslavement into a new domination by the Soviet invader", Pocias Zadeikis, the Lithuanian Minister, declare in a note left with the State Department.

The note given to the Eastern European Division of the department yesterday charges the Russians in Lithuania with "illegally claiming Lithuanian territory for self - aggrandizement, disregarding the people's right to Lithuanian citizenship, ignoring the people's genuine will for complete independence,

side-tracking application of the Atlantic Charter, bringing back the discredited Paleckis puppet regime, and disturbing the people by a system of political persecutions".

The State Department took the note under consideration and had no comment to make on it today.

In a statement to the press Mr. Zadeikis observed that, "because of the Allied (Soviet) victories and of the continuous resistance of the Lithuanian people, the German occupation of Lithuania, including the Memel territory, has nearly ended." He said the Russians had re-introduced "the Sovietization decrees of 1940-1941" and as instances of political persecution he mentioned "imprisonments, deportations to Siberia and executions without trial."

"As the accredited representative of the Lithuanian Government, acting on behalf of my people, I have therefore voiced my protest against the present trend of affairs in my country", the statement said.

Kitų miestų laikraščiai, kaip antai Chicagos, taip pat paminėjo Ministerio Zadeikio protestą bei patalpino jo ištraukas.

Eisenhower Ragina Pirkti Karo Bonus

Washington, D. C., lapkr. 13 — Gen. Dwight D. Eisenhower, vyriausias Alijantų komandierius Europoje, atsišaukė į visus remti šeštąjį Karo Bonų vaju, kuris prasidės lapkričio 20 d. ir baigsis gruodžio 16.

"Kad tikrai užtikrinti galutinę pergalę mes turime padvigubinti ir išlaisvinti mūsų pastangas čia ir visur kitur", sako gen. Eisenhower.

Amerikiečiai Pasivarė 3 Mylias Pirmyn Leyte Saloj

Iš Amerikiečių Centro Leyte Saloj, lapkr. 13 — Philippinuose, Amerikiečiai varosi pirmyn, kad užimti Ormoc uostą, Leyte saloj. Pasivarė 3 mylias pirmyn.

Amerikiečių lėktuvnešys sunaikino 13 prieš lėktuvų.

Nežiūrint to, kad japonai atvežė daugiau savo kareivių ant Leyte salos, bet jie negali atsilankyti. Daugiau jie nei nebando stiprinti savo jėgų, nes aiškiai mato pralaimėjimą.

Rezignavo WLB Viršininkas

Washington, D. C., lapkr. 13 — William H. Davis, National War Labor Board pirmininkas, įteikė prezidentui Rooseveltui savo rezignaciją.

Prezidentas, supranta, atsake p. Davis, kviesdamas jį pas save pasikalbėjimui. Gali būti p. Davis bus pakviestas pasilikti viršininku kitų darbo įstaigų arba Darbo sekretorium.

26 Maži Laivai Išstatomi Pardavimui

Washingtonas — Karo Laivininkystės Administracija išstatė pardavimui 26 mažus laivus, kurie jai nebebuvo reikalingi. Visi minėtieji laivai, atitekę Karo Laivininkystės Administracijai karo reikalam, būdavo taikos metu naudojami pasimaginimo tikslams. Tai yra daugiausiai jachtos, motoriniai laivai ir pagelbiniai skūneriai. Norėdami gauti pakvietimą varžytinėms ir siūlymų blankus, rašykite šiuo adresu: Vice Admiral E. S. Land, Administrator, War Shipping Administration, Commerce Building,

Washington 25, D. C. Siūlymus siųsti drauge su certifikatu čekiu ar kita kuria garantija, sumoje, lygioje 25 nuosimčiams siūlomoms sumos. Siūlytojams neprivaloma Jungtinių Valstybių pilietybė, bet drauge su siūlymu reikia pristatyti pilietybės pareiškimą. Pakvietimui randamas pilnas laivų aprašymas, drauge su jų buvimo vieta ir apžiūrėjimo nurodymais. Lapkričio 28 yra paskutinė siūlymams siųsti diena. OWI.

Gamybai Teikiama Pirmenybė

Washingtonas — "Paskutiniųjų savačių laikotaryje buvo dažnai minima permainų tema", pasakė J. A. Krug, Karo Gamybos Vadybos pirmininkas, March of Time programoje. "Yra teisybė, kad Karo Gamybos Vadyba turėjo galimybės duoti medžiagų ir palengvinimų civilių darbams, bet aš noriu pabrėžti, kad mes statome pirmoje vietoje karinę gamybą, o ne sugrįžimą prie senųjų normalių papročių. Šiandieną, kai Siegfriedo Linijos puolimas varomas visu įnirtimu ir didysis Japonijos mūšis dar stovi prieš akis, visų namie pasilikusių amerikiečių pareiga į frontą išsiųstiems kariams yra varyti karo gamybos darbą visu smarkumu. OWI.

FRONT PAGE EARS

Draugijų Valdybų Adresai

- LIETUVOS DUKTERŲ DR-JOS PO GLOBA MOTINOS ŠV.C.
- Pirmininkė — Eva Markšenė, 625 E. 8th St., So. Boston, Mass. Tel. So. Boston 1298.
 - Vice-Pirmininkė — B. Gallūnienė, 8 Winfield St., So. Boston, Mass.
 - Prot. Rašt. — Ona Ivaškienė, 440 E. Sixth St., So. Boston, Mass.
 - Fin. Rašt. — B. Cunienė, 29 Gould St., W. Roxbury, Mass. Tel. Parkway—1864-W.
 - Ūdininkė — Ona Staniulūtė, 177 West 7th St., So. Boston, Mass.
 - Tvarkdarė — Ona Mlgirdienė, 948 E. Broadway, S. Boston, Mass.
 - Kasos Gl. — Elzbieta Aukštikalnytė, 110 H St., So. Boston, Mass.
- Draugija savo susirinkimus laiko kas antrą antradienį mėnesio, 7:30 val. vakare, Parapijos salėje, 492 E. Seventh St., So. Boston, Mass. Visais draugijos reikalais kreipkitės pas protokolo raštininkę.
- ŠV. JONO EV. BL. PAŠALPINĖS DRAUGIOS VALDYBA
- Pirmininkas — Juozas Svagždyas, 601 6th St., So. Boston, Mass.
 - Vice-Pirmininkas — Pranas Tuliejka, 702 E. 5th St., So. Boston, Mass.
 - Prot. Rašt. — Jonas Glineckis, 5 Thomas Pk., So. Boston, Mass.
 - Fin. Rašt. — Aleksandras Ivaška, 440 E. Sixth St., So. Boston, Mass.
 - Iždininkas — Stasys K. Griganavičius, 699 E. Seventh St., So. Boston, Mass.
 - Maršalka — Jonas Zaikis, 787 E. Broadway, So. Boston, Mass.
- Draugija laiko susirinkimus kas trečią sekmadienį kiekvieno mėnesio 2 val. po pietų. Parapijos salėje, 492 E. 7th St., So. Boston, Mass.

MŪSŲ

TIESIOGINIS MORTGYČIŲ SUMAŽINIMO PLANAS

Tai yra paprastas, sumažinta kaina namams mortgyčių — panaujinimo planas.

Jei Jūs planuojate pirkti namą ar atnaujinti dabar turimą mortgyčių, mes su malonumu ir be jokių Jums ablgacijų išaiškinsime visas smulkesnes. Pašaukite SOUTH Boston 0379.

MT. WASHINGTON CO-OPERATIVE BANK
430 BROADWAY • SOUTH BOSTON

DARBININKAS

(THE WORKER)

Published every Tuesday and Friday except Holidays such as New Year, Good Friday, Memorial Day, Independence Day, Labor Day, Thanksgiving and Christmas

SAINT JOSEPH'S LITHUANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR
Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass. under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 Act of October 3, 1917, authorized on July 12, 1918

SUBSCRIPTION RATES: PRENUMERATOS KAINA
Domestic yearly \$4.00 Amerikoje metams \$4.00
Domestic once per week yearly \$2.00 Vieną kart savaitėje metams \$2.00
Foreign yearly \$5.00 Užsieny metams \$5.00
Foreign once per week yearly \$2.50 Užsieny 1 kart sa-tėj metams \$2.50

DARBININKAS

366 West Broadway, South Boston, Mass
Telephone SOUTH Boston 2680

Politinių Oponentų Čia Nelikviduojama

Anglų spauda (New York Tribune) analizuoja bei nagrinėja pereitus rinkimus ir stengiasi ištraukti pamoką iš nepavykusios gubernatoriaus Dewey kandidatūros. Be abejoj daug yra priežastčių prez. Roosevelto laimėjimo, bet svarbiausia yra ta, kad Dewey, nežiūrįnt puikiai sugalvoto rinkimų vajuos plano ir nepaprastai gabaus ir iškalingo savo programos išpildymo, vis dėlto nepilnai apgalvojo vieną dalyką, būtent užsienio politiką. Tas punktas išėjo pas jį silpniausias. Vieton užbręžti aiškų savo nusistatymą užsienio politikos atžvilgiu, Dewey, anot New York laikraščio, netvirtai ir nepilnai atsistojo ant savo papėdos ir tautų išlaisvinimo reikalų, pakartotoj tik Roosevelto paskelbtą ir jau gerokai nudėvėtą bendrinį posakį, kad visoms tautoms bus suteikta laisvė. Tokio bendro pasisakymo neužteko. Nors Dewey labai energingai pasisakė už tautų laisvę ir teisingą taiką, bet vis dėlto buvo numanu, kad tai neperdaugiausiai jam rūpimas klausimas. Pirmiausiai susitvarkykime namie, o paskui jau išėikime pasaulį tvarkyti. Rodos nieks negali kritikuoti tokios teisingos ir sveikos logikos. Visų pirma padaryk tvarką namuose, išimk rastą iš savo akies, o tuomet pažiūrėk, ar galėsi išimt kristolą iš tavo brolio akies — tai tokia sveika ir tiksli taisyklė, kad nieks neišdrįsta tiesioginiai prieš ją išeiti, nebent koks nepilnaprotis. O bet gi šiandien pasaulis tiek sukeistė, ir iš logikos iškrypęs, kad tą nesugriaunamą aukšingą taisyklę nori apeiti. Greit jos negriauna, bet ignoruoją. Vada! bando būt "realistais" ir — tarnauti bei padėti tiems, kurie visas sveiko proto taisykles yra nusistatę iš koneveikti, pašiepti ir pagaliau sugriauti. Atsisako, mat, nuo "senojo svieto". Jiems Dewey'o politika atrodo per daug atožangiška ir izolištinė. Jie paleido gaudą, kad jei jis bus išrinktas prezidentu, tai apsidraus nuo platesnio pasaulio reikalų ir Jungtines Valstybes pastūmės į atsiskyrėlių stovyklą. Tad, idant atitrauktų visuomenės dėmesį nuo naminės netvarkos, "pažangieji" agitatoriai paleido baubą, kad siekiąs preziduoti jaunas kandidatas pradės ignoruoti tikslą, dėl kurio dabar kariaujama. Nors ir dabar tasai tikslas jau verčiamas aukštyn kojom ir daugelis tautų jau parduota, bet rėksiniai ten daugiausia rėkia, kur nori juoda baltu padaryti.

Kaip ten bebūtų, prezidentas laimėjo ir net atkakliausi priešai siūnčia jam nuosirdžius pasveikinimus. Tai tikra, tvarkinga, džentelmoniška, amžiais išbandyta deklamacija. Politinių oponentų čia nelikviduojama. Už laisvai tartą žodį čia nekerštaujama, kaip kad kai kuriuose barbariškuose kraštuose, kurie mėgina apgaulingai prie demokratijos prisiplakti, kad ją sunaikintų.

Afano Carteris Turi Būti Taikomas Ne Tik Bulgarijai, Bet Ir Rusijai

"Draugas" rašo:
"Bulgarija neseniai pasirašė paliaubų sutartį su Rusija, Anglija ir Amerika. Ta sutartimi ji neteko tų žemių, kuria ji buvo pasigrobus iš Graikijos ir Jugoslavijos betalkininkaudama su Vokietija. Atsisakydama užgrobtų teritorijų, Bulgarija pasižadėjo atšaukti tuos įstatymus bei parėdymus, kurie buvo pravedti ryšium su aneksavimu bei inkorporavimu svetimų žemių. Ji taip pat pasižadėjo atšaukti savo kariuomenę ir pavaldinius iš užimtos dalies Graikijos ir Jugoslavijos. Be to, Bulgarija sutiko paleisti sąjungininkų belaisvius ir internuotus civilinius žmones. Tas, aišku, visai teisinga ir tvarkinga. Taip turėtų būti reikalai sutvarkyti ne tik tarpe Balkanų valstybių, bet ir tarpe visų kitų valstybių, neišskiriant Rusijos ir Lietuvos konfliktų.

"Bulgarijos pasielgimas su Graikija ir Jugoslavija buvo toks pat kaip Rusijos su Lietuva ir kitomis jos okupuotomis valstybėmis bei teritorijomis. Jeigu Bulgarijos pasielgimas su Graikija ir Jugoslavija yra negeras ir atitaisytinas, tai Rusijos pasielgimas su Lietuva, Latvija ir Estija taip pat yra negeras ir atitaisytinas.

"Jeigu Bulgarijai Rusija taiko Atlantiko Chartę, tai ir sau ji turi pritaikinti. Bulgarija juk taip pat, kaip ir Rusija, gavo tam tikras teritorijas dėka draugystės su Vokietija. Tad jeigu Vokietijos autorizuotas grobimas nėra pateisinamas Bulgarijai, tai tuo pačiu mastu jis nėra pateisinamas ir Rusijai.

"Kain Bulgarija užgrobė Graikijos ir Jugoslavijos teritorijas, taip Rusija užgrobė Lietuvos ir kitų valstybių teritorijas. Kaip Bulgarijos grobimą pateisino tik Vokietija. Kaip Bulgarija draugavo su Vokietija ir draugavimo metu užgrobė svetimas teritorijas, taip ir Rusija draugavo su Vokietija ir draugavimo metu užgrobė Lietuvą ir kitas teritorijas.

"Koks mastas nesusipratimams išaiškinti yra taikomas Bulgarijai, toks pat mastas turi būti taikomas ir Rusijai.

"Ateinantysis trijų valstybių vadų suvažiavimas turėtų išlyginti esamus ir kuriams neiškūmus, išbraukiant iš Jungtinių Tautų hitlerinius metodus, kurie teršia Atlantic Charterio dėsnius ir drumsčia kilniąją — sovereign equality and peace-loving states — idėją".

LIETUVIS PRANCIŠKONAS ATVAŽIAVO IŠ JERUZALĖS

Tėvas Agnelius Krasauskas, O.F.M. šiomis dienomis netikėtai atvažiavo iš Jeruzalės į Jungtines Amerikos Valstybes ir apsigyveno Lietuvos Pranciškonų vienuolyne, Mount St. Francis, Greene, Me. Tėv. Agnelius išgyveno Palestinoje ir Sirijoje 6 metus. Dar prieš karą jis buvo pasiųstas Lietuvos Pranciškonų Provincijolo studijuoti Teologiją ir Šv. Raštą Jeruzalėje, Palestinoje.

1941 m. liepos 6 dieną Tėv. Agnelius Krasauskas baigė mokslus ir Jeruzalės Patrijarko buvo išventintas į kunigus. Negalėdamas grįžti į Lietuvą, jis liko Palestinoje ir misjonieriaus tarp arabų. Daugiausia Tėv. Agnelius dirbo Jeruzalėje gyvendamas Šv. Grabo Pranciškonų vienuolyne ir Betliejuje. 1942 m. jis buvo pasiųstas viršininku į Siriją, Aleppo miestą. Po dviejų metų įtempto darbo Tėv. Agnelius

Saltoje Grenlandijos saloje randasi šitas vienas iš akmenų sukrautas paminklas atminti ten žuvusių Pakraščių Sargybos karių.

lius vėl buvo perkeltas į Jeruzalę.

Lietuvos Pranciškonų Amerikoje Viršininko Tėv. Justino Vaškio, O.F.M. kviečiamas, Tėv. Agnelius spalio 28 dieną atvyko į Ameriką. Tėv. Justino Vaškio rūpesčiu buvo gautas Tėv. Agneliui ypatingas Washingtono leidimas važiuoti Amerikon su konvoju. Kelionė iš Egipto į Ameriką su konvoju užtruko apie mėnesio laiko. Konvojus buvo gerai apsaugotas, tat vokiečiai neįdrįso jo paliesti.

Per visą laiką Tėv. Agnelius Krasauską nuosirdžiai globojo Amerikos Konsulai esą Sirijoje, Palestinoje ir Egipte. Washingtono ir konsulų dėka Tėv. Agnelius trumpu laiku gavo Amerikos vizą ir jam buvo sudarytos aplinkybės greit išvažiuoti į Jungtines Valstybes.

Tėv. Agnelius džiaugiasi atvykęs į Ameriką, kur savo jėgas galės pašvesti Amerikos lietuvių gerovei. Džiaugiasi ir Lietuvos Pranciškonai Amerikoje susilaukę naujų jėgų. Šiuo metu Lietuvių Pranciškonų vienuolyne Mt. St. Francis, Greene, Me. gyvena 4 kunigai: Tėv. Justinas Vaškys, Tėv. Agnelius Krasauskas, Tėv. Juvenalis Liauba, Tėv. Stanislovas Deksnis, klierikas

Svedų Spaudos Balsai apie Baltijos Valstybių Ateitį

POSITION OF REFUGEES.
Aftonbladet, Stockholm October 20, 1944, refers to the position of the Baltic refugees in Sweden. They are in a worse position than the Norwegians and Danes as the latter will almost certainly be soon able to return to liberated countries. Much has been published already by the way of rumour concerning Russian atrocities in the Baltic States. The Germans are in all probability fabricating such rumours en masse and there is no reason to accept them as true without examining them very carefully.

The Baltic countries have been liberated from the Germans but what sort of freedom will they obtain now? Soon mopping-up operations in the Baltic States will be concluded and these States should be able to return to normal with justice and economic security for everyone. If the Atlantic Charter was meant seriously, the Baltic peoples should have an opportunity of deciding their future in a free and democratic manner and without political interference.

LAIC Pastaba: Visiškai sutinkame su Aftonbladet išvadžiojimai, kad vokiečių šaltinių tolydžiai skelbiamos žinutės apie sovietų žiaurumus neturi būti imamos už gryną pinigą. Daugiaus, mes pakartotinai tvirtiname, kad pačių vokiečių papildyti ir tebevykdomi žiaurumai atima jiems visišką teisę kalbėti apie kitų žiaurumus.

Del šių sumetimų mes, iš viso, vengiame kartoti vokiečių propagandos skleidžiamas žinias. Kalbant apie sovietų elgseną, mes laikome reikalingu pastebėti, kad savo tvirtinimus apie dabar vykdomus žiaurumus Pabaltėje mes remiame ne tikai pastaruoju metu Svedijon atėgusių žmonių parodymais, bet ir 1940-1941 metų precedentu.

Pagaliau, daug ta temą netenka ir kalbėti: kaip žinoma, 1940-41 metais į Azijos tundras išdeportuoti mūsų tautiečiai, ir po šiai dienai, laikomi izoliuoti nuo bet kokios mūsų pagalbos.

THE WEATHER

CLEARING, WITH LITTLE CHANGE IN TEMPERATURE — Little change, either, in the desperate need for used cooking fat.

DIEVUI ir TĖVYNEI

Parašė Msgr. Fulton Sheen
Vertė Pranas Jančius, MIC.
KUNIGO KARALIAUS PREMIJUOTAS VERTIMAS
I-mas PERSKYRIMAS
Antikristas

Mūsų tautiniame gyvenime yra giliai išsaknijes nenuoseklumas, kurį Amerika, norėdama panaudoti savo dorinį vadovavimą tautų tarpe, turi išrauti iš savo gyvenimo. Tas nenuoseklumas reiškiasi mūsų moksle ir mūsų politikoje.

Iš vienos pusės pasaulinių kolegijų bei universitetų išauklėjimas, ar tai viename ar kitame būde teigia, kad nėra tokio dalyko kaip blogio arba prasižengimo ar kaltės, kad gerui ir blogui negalima nustatyti jokių absoliučių normų, kad teisingumas ir neteisengumas priklauso nuo asmens pažiūrų.

Iš kitos pusės, politikos srityje šio nedoro išauklėjimo ryškiausias išdavos nukreipia savo kaltinančius pirštus į Hitlerį ir Mussolinį — ne į Staliną — ir žinoma, kaltinamai sako: — Jie ištvirkę; jie klaidingi; jie blogi.

Tat, mums kyla klausimas: Jei teisingumas ir neteisengumas priklauso nuo žmo-

gaus pažiūrų, tada Hitleris iš savo pažiūros esąs teisingas ir mes klystame. Tada tik lieka vienas šį ginčą išspręsti būdas, būtent: laukinis džiuglių būdas.

Toliau, jei nėra tokių dalykų kaip teisingumo ir neteisengumo, kaip gi tuomet Hitleris gali klysti, o mes galime būti teisingi? Jei nėra tokių dalykų kaip juodo ir balto, kodėl tadgi turime vadinti anglį juodu ir sniegą baltu.

Mūsų mokyklinis išauklėjimas užginčija dorovinio gyvenimo taisykles, kuomet gi mūsų politika jas užtvirtina, bet tik tai tikruose atvejuose. Turime tadgi prieštaravimą tarp blogumo, kurį šiandieninis žmogus norėtų kituose pasmerkti ir tarp blogumo, kurį jis pats užginčija. Tasai jo asmeniškąs blogumo paneigimas plaukia iš to, kad jis pats atkrito nuo Dievo.

Tas pats žmogus nenori save vadinti tikriausiu teisybės ar neteisybės normu, tačiau jis mato, kad ta pati norma kituose sukūrė Hitlerį, Pasaulinį Karą ir visišką pakrikimą.

Panašiai elgiasi ir šeimos galva, kada žmona jį žadina sakydama, jog vagis įsibrovė seklycion, nes jis tvirtina, kad tai tik tai jos vaizduotės padarinys. Vienok jis eina žemyn drebėdamas kaip koks drebulės lapas, bijodamas susitikti su įsibrovėliu. Panašūs dalykas darosi su šiandieniniu žmogumi, kuris teigia, kad blogumas yra tik tai viduramžio teologų atgaivintas prasimanymas, bet vis-

gi jis dabar dreba iš baimės to blogumo, kurį jis pats užginčija ir kuris, kaip dabar pats žmogus, yra gryna tikrovė.

Šiandieninis žmogus negali ilgiau gyventi šiame nenuoseklume. Jis negali vadovautis savo netikru išauklėjimu, kuris užginčija nuodėmę ir nepripažįsta Hitlerio ir Mussolinio kaltę. Jis negali turėti ir vieną ir kitą dalyką kartu.

Tačiau mėgindamas laikytis abiejų dalykų jis prieina prie kvailių išvadų. Anot jo, Hitleris yra priešas kada jis įsiveržia, vienoje Lenkijos dalyje, Stalinas gi draugas, kada jis įsibrovė kitoj Lenkijos dalyj.

Jeį apvogsi laivo miegamąjį iš vidaus, tai toks veikimas yra regimai blogas, bet jei jį apipilėsi iš lauko, iš posto pusės, tai toks veikimas iš tikrųjų bus draugiškas veiksmas.

Mes kitaip negalime apibrėžti šį doros gyvenimo dėsnių nepaisymą kaip tik tai sakydami, kad mes buvome ištikti tokia akybe, apie kurią buvo aprašyta Šv. Rašte, akybe, kuri apims žmonės pasaulio pabaigoj.

Panašiai kaip tikėjimo liepsna gali būti užgesinta, taip kad žmogus daugiau neberegėtų pasaulio Kristaus akimis, lygiai taip ir proto šviesa gali būt aptemdyta, taip, kad žmonės daugiau nebepajėgia atskirti gerą nuo blogo.

Šv. Povilas pranešė romėnams, kad jie apako: — Nes pažinę Dievą, jie negarbino Jo kaip Dievo ir nedėkojo; savo mintyse pasida-

rė tušti; ir neišmintinga jų širdis aptemo. (Rom. 1, 26).

Panašiai įvyko šiandieniniame pasaulyje. Teisingai galėtų mums pranašas Izaijas pasakyti: — "Deja jums, kurie vadinatė blogumą gerumu, ir gerumą blogumu; kurie laikote kartumą saldumu, ir saldumą kartumu. (Izai. 5, 20).

Kaip neregiai pavadina daiktus, kurių nemato vardais, taip žmonės vardais pavadina daiktus, kurių daugiau nebesupranta. Tikruosius pavadina klaidingais, klaidingus tikrais.

Šiandien žodžiai neturi daiktų reikšmę, bet pasakų ir skambančių šūkių reikšmę, nešdami savyje didesnį sumišimą už paties Babelio bokšto.

Bestatant Babelio bokštą, žmonės panaudojo įvairius žodžius išreikšti tuos pačius daiktus, bet nūdien, mes vartojame tuos pačius žodžius, bet reiškiame visai kitą dalyką.

Anais laikais tik tai kalba ir ausys sumišo; šiandien žmonių protas ir siela sumišo.

Vien tik nupuolusis krikščioniškoji kultūra tegali atsakyti į Polonijaus Hamletui užduotą klausimą: "Ką skaitai?" "Žodžius, žodžius, žodžius!" Tai kas yra dideliu, mes pavadiname mažu; gi, kas mažą, dideliu.

Rusija įšodino Lenino lavoną sostan ir milijonai badaujančių žmonių šoka apie tą lavoną ir vadina jį gyvenimu.

(Bus daugiau)

Ivykių Apžvalga Lietuvoje Ir Pabaltyje

LAIC turimos žinios daug kalba apie atbėgėlius Švedijoje. Visų jų čia mes nekartosime. Dalimi, tų žinių pėdsakus mes randame ir paskutiniame Office of War Information Baltic News Bulletin iš lapkričio 2 dienos 3-iaje puslapyje. Chronologinėje tvarkoje, pradėsime nuo švedų spalių 5 d. Dagspösten pranešimo:

"According to information received from the Swedish Committee for accommodating refugees, by October 4, there were about 15,000 Baltic refugees in Sweden, the majority of them being Estonians. Of the 15,000, 14,000 are in quarantine. The number of Latvians is not large. The above mentioned estimated figure is steadily increasing due to the new arrivals daily. In this figure, however, 6,450 Estonian Swedes are not included as they are cared for by the Rago Committee."

Antra žinutė paimta iš *Nya Dagligt Allehanda*:

"The Visby correspondent of *Nya Dagligt Allehanda* October 11, 1944 reports: During the night of October 10th a damaged Estonian refugee boat with seven men and women and two babies arrived near the Faro lighthouse. Also during October 10th, 400 Latvian refugees arrived in many boats at Gottland. Since the Germans have been retreating to the south in the Baltic States, Latvians and Lithuanians have also been fleeing in Gottland in steadily increasing numbers.

Maz-daug tuo pačiu metu rašė *Svenska Dagbladet*:

The University lecturer, Adolf Schuck, broadcast on October 9th on the stream of Baltic refugees to Sweden. He said: While Danisch, Norwegian and Finnish refugees can visualize a possibility of their returning

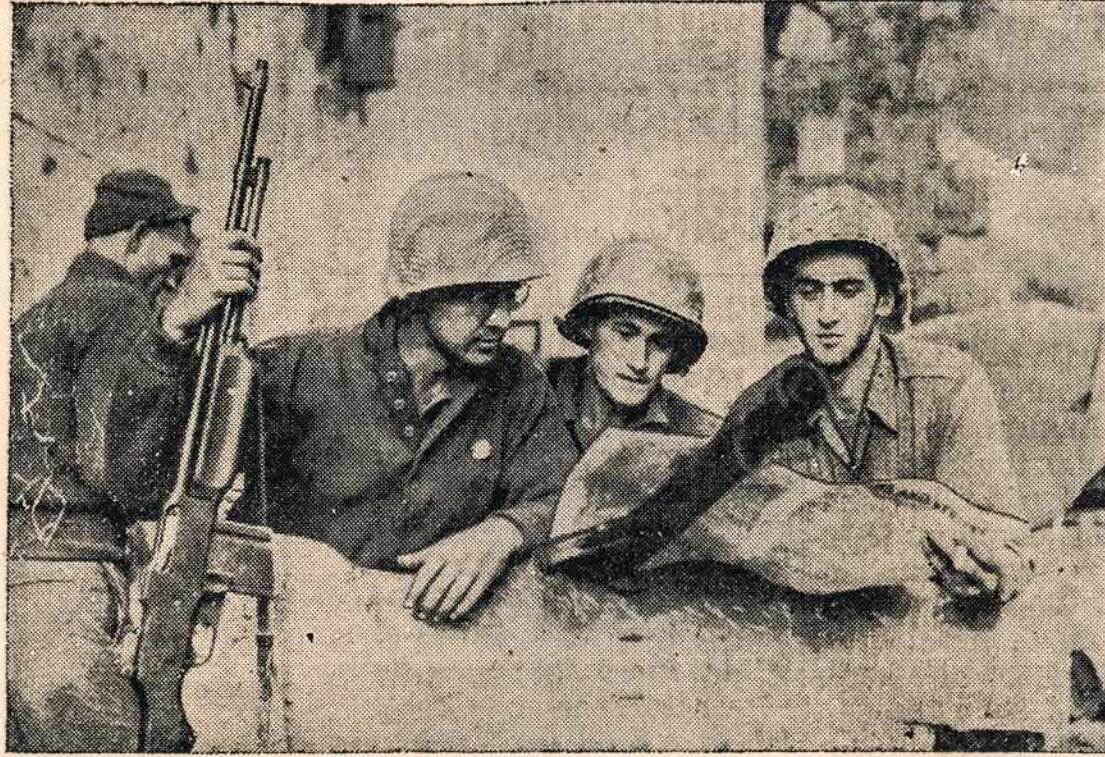
home in due course, the future of roughly 25,000 Baltic refugees is absolutely uncertain. The latter can only rely on the humanity and the sense of justice of their Swedish hosts. The Swedes have a moral obligation to help the innocent victims fleeing to Sweden for shelter. The problem of 6,500 Estonian Swedes is altogether different: they were originally Swedish and are now back home. The remainder of the refugees total about 19,000, of whom 17,000 are Estonians, 2,000 Latvians and a few hundred are Lithuanians. The majority of the Estonian refugees being agricultural workers they may eventually find employment in Sweden, but the possibility of providing work for the intelligentsia among the refugees is very slight.

Tas pats laikraštis, keturiom dienom vėliau, davė kiek pilnesnį vaizdą apie atbėgėlius:

"*Svenska Dagbladet* October 14, 1944. TT reports from Boras: Secretary of State Mossberg says that roughly 19,000 Baltic refugees have arrived in Sweden during the last three weeks, and that the total for the whole of 1944 is roughly 21,000. It is planned that some thousands of able-bodied Baltic refugees are to be employed in the textile industry, including the Boras factory. Industrial circles in Boras are planning to build barracks for the Baltic workers.

LAIC Pastaba: Tą patį, bent kiek sutrumpintą šaltinį, naudoja ir OWI biuletėnis.

Apskritai paėmus, iki š. m. rugsėjo galo, Švedijoje buvo priskaitoma 160,000 įvairių tautybių atbėgėlių. Per spalio mėnesį (ypatingai spalio pirmoje pusėje) tas skaičius gerokai padidėjo sąskaiton atbėgėlių iš Pabaltio. Tas ir suprantama: kaip tik pirmoje spalio savaitė-

Ir karo fronte kariai gavę laikraščius labai įdomiai seka žinias iš kitų karo frontų ir namų.

je vokiečių - sovietų kautynės sparčiai plėtėsi Baltijos jūros linkui.

"*Svenska Dagbladet* October 15, 1944, declares that there are at present approximately 160,000 aliens residing in Sweden. At end of September there were 30,000 Norwegians, 16,000 Danes, 7,000 Swedes from Estonia, 6,000 Baltic subjects, 5,500 Germans, 1,000 Poles, 1,000 Frenchmen and Dutchmen together, and a few hundred Yugoslavs and Belgians. In addition there were about 45,000 Finnish children.

Nya Dagligt Allehanda reports that up to midnight on October 12th, 27,971 persons had arrived in Sweden from northern Finland.

Atskiro paminėjimo verti 3 charakteringi pranešimai:

"LITHUANIANS ESCAPE BY AIR. — *Dagens Nyheter* October 9, 1944. The Swedish Defence Staff announce that an aircraft with German identification marks landed on Gottland in the afternoon of October 8th. It contained two Lithuanians who said that they had fled from German service."

"LATVIANS IN GERMAN AIRCRAFT — *Swedish Home Service*, Oct. 8, 1944. An aircraft with German markings made a forced landing on Gottland this afternoon. There were two Latvians in the aircraft who said they had escaped from German service. The aircraft was undamaged and the crew uninjured. They have been taken in charge by Army personnel, reports the Defence Staff.

ESTONIANS ESCAPE BY AIR — *Aftonbladet* October 13, 1944. An aircraft with German markings made a forced landing near Vetlanda in the forenoon of October 13th. Its crew of four Estonians said that they had fled from German service."

Žinutės kalba pačios už save: prievarta į vokiečių kariuomenę mobilizuoti lietuviai, latviai ir estai, naudoja pirmą progą, kad pabėgti.

Baltijos Komiteto Atsišaukimas | W. Churchill ir F. D. Rooseveltą

The "Liberation Committee of the Baltic States", which is composed of representatives of the three countries' National Councils, has addressed the following appeal to Churchill and Roosevelt, which was published by the Swiss press on October 11th.

"In 1939, our Governments concluded a Friendship and Mutual Aid Agreement with the Soviet Union. In this agreement, the Soviet Government undertook to respect our sovereignty, our social and political

Iškilmėms Ir Bazarui Praėjus

— Iškilmės ir Bazaras. — Margos vėlavos ir driginiai kaspiniai. — Graži 'Lietuviška Bakužė'. — Galinga procesija.

Kęstučio šauksmas. — Lietuvių diena. — Žadeikio kalba. — Lietuvių šokiai ir dainos. — Roosevelto pareiškimas. — Lietuvos Pasiuntinybės raštas. — Gubernatoriaus proklamacija. — Mayo proklamacija. — Mikolaičio "Lietuviška Sodyba". — Garbė dirbusiems. — Bendrai dirbant geriau sekasi.

(Tęsinys)

structure. In 1940, contrary to the obligations undertaken, Soviet troops attacked our countries. Our National Diet — elections took place under the pressure of Soviet bayonets. The Diets were forced to pass a resolution that our Republics should become members of the Soviet Union.

"Our peoples disapproved of this, but our protests were suppressed by reprisals unprecedented in the history of civilized peoples. Tens of thousands of our people were murdered without trial, more than 100,000 were deported in cattle trucks to Siberia or to Central Asia. This deportation was carried out in a particularly inhuman manner. Families were torn apart — wives separated from their husbands, children from their mothers, The forcible Sovietization of our countries was carried out by depriving us of all our movable and immovable property. Our subjects have become proletarians.

"After the invasion of our countries by the Germans, the Soviet Government repeatedly declared that it would liberate the Baltic States. The moment has come when the Soviet Government must redeem its obligations towards the Baltic States, resulting from the agreement made in 1939. This liberation cannot be made dependent upon the subjugation of our peoples and the incorporation of our Republics into the Soviet Union. The plebiscite of 1940, as it took place under foreign pressure, is regarded as null and void by our people.

"With the re-occupation of our countries, the Soviet armies do not bring us the promised freedom, but fresh oppression with more murders committed on thousands of our best citizens and the mass deportation of our population by which, under the 1941 Serov Plan, our peoples are to be annihilated.

"As the Soviet Union is a party to the Atlantic Charter, which guarantees the people's sovereignty and free choice of government, the peoples of the

WHEREAS, While we are engaged in a mighty struggle to preserve our free institutions and to extend the boundaries of liberty in the earth, it is good for us to pledge renewed devotion to the fundamentals upon which freedom has been built, and that the brotherhood of man shall be a living reality, and

WHEREAS, The week of October eighth to twelfth, inclusive, has been designated as "UNITED NATIONS NATIONALITY WEEK" to aid in furthering the relations of the peace-loving United Nations, and

WHEREAS, Sunday, October eighth, has been resigned as BALTIMORE AND MARYLAND NIGHT; Monday, October ninth, as Czechoslovakia, Russian and Estonia night; Tuesday, October tenth, as Lithuania, Ukraine, China and Norway night, and the celebration of the Chinese Fourth of July; Wednesday, October eleventh, as Poland, Great Britain and Greece night, and the celebration of General Pulaski Day; and Thursday, October twelfth, as Pan-American Night and Columbus Day,

Baltic States appeal to the Government of His Britannic Majesty and the Government of the U.S.A. to set up an inter-Allied commission of British, U. S. and Soviet representatives, with the object of preventing Soviet impositions and promoting the formation of our Governments on a democratic basis. We implore you to save our peoples from complete annihilation."

LAIC Pastaba: Kaip žinoma, Baltijos Komitetas yra susidarius švedijoje. Atsišaukime minimas Serovo planas buvo ištiesai paskelbtas LAIC išleistoje knygelėje "An Appeal to Fellow-Americans" 31-37 puslapiuose.

"Ramybė linksta mano širdies ilgesin, kaip vakaras numirison lapijon." Rabindrant Tagore

NOW, THEREFORE, I, Theodore R. McKeldin, Mayor of Baltimore, deeming it particularly appropriate at this time to give us all an opportunity to meet and know our fellow men, and to aid in removing the barriers of race, creed and tongue, because by so doing there will be a greater likelihood for peace in our time and for future generations, I do hereby urge all our citizens to attend these various celebrations and cooperate in proper observance thereof.

Theodore H. McKeldin
Mayor of Baltimore

Visos tautinės grupės turėjo daug darbo.

Daug kredito priklauso to viso darbo generaliniam pirmininkui, p. Paul E. Burke, kuris dėjo visas pastangas, kad tas didelis darbas būtų sėkmingas.

Iš lietuvių, garbė Antanui Miceikai, Tarybos pirmininkui, kuris buvo pirmininku lietuvių komiteto; kun. dr. Liudui Mendeliui, garbės pirmininkui, kuris rėmė ir moraliai ir materialiai visą darbą; Juozui Kašinskui, kuris rankoves pasirašė greitai veikė; Jonui Kairius, kuris pastatė Lietuvišką Bakužę; Pazneikai, kuris atydžiai darbovo; Vincui Višinskui, kuris rūpinosi rinkimu programai garsinimui; Vincui Bridickui, kuris daug, daug dirbo; Vincui J. Velžiui, kuris skleidė tikėtus, ir visiems, kurie prie to darbo prisidėjo.

Garbė mūsų artistams: Krišui Mikolaičiui, kuris ne tik padarė lietuviškai bakužei planą, iš kurio Kairys ją statė, bet nutepliojo ją taip, kad ji išrodė kaip rastų namas su šiaudiniu stogu, ir dar daugiau — jis skubiai nupiešė labai gražų paveikslą lietuviškos sodybos, kuri paveikslą iškabino ant bakužės sienos. Panelei Jonekytei, kurį padėjo Mikolaičiui Bakužę nudažyti, ir panelei Elenai Hydokytei, kuri suteikė kelius savo paveikslus Bakužės sienų papuošimui.

Kredito priklauso adv. Nadui Rasteniui, kuris su kitu legislavuro nariu, Edward Milanicz gavo gubernatoriaus proklamaciją; o taip gi ir adv. Tamui G. Grajauskui, kuris rūpinosi kvietimu įžymių žmonių ir garbės svečių į šį rengimą.

Garbės darbščioms mūsų mo-

terims: Marijonai Remeikienei, kuri visokeriopa dirbo; Marijonai Volskienei, kuri iki šiol mažai daliai lietuvių buvo žinoma, bet kurį dabar užsirekomendavo dideliu sumanumu ir darbštumu; Marijonai Milunaitienei, Onai Lukos, Julei Rastenienei, Verai Mikušauskienei, Elžbietai Lazauskienei, Urlakienei, Miliauskienei, Kaminskaienei, Žalnieraitienei, Dominičkaienei, Verpėjai, Budelytei, Kašinskaitėi, Čepulytei, ir visoms kitoms, kurios dirbo kiek tik galėjo.

O gi garbė ir mūsų valgių rūpintojoms - gamintojoms: Milunaitienei, Sadauskienei, Glėbienei, Budrienei, ir kitoms, kurios parūpino skanius valgius.

Praėjo, praūžė tas didelis parengimas. Ši padangė dar plačiau susipažino su lietuvių ir Lietuvos dvasia. Išgirdo skambias lietuvių dainas, matė gražus vaikučių šokių, ragavo lietuviško "krupniko" — ir juo mi negalėjo atsigardžiuoti; pamėgo "ausukes" ir kitus valgius; papenėjo akis gražiais seščių raštais, rankdarbiais, ir kitais eksponatais.

Visas parengimas praėjo kaip gražus, malonus sapnas ir paliko daug džiugių atsiminimų.

Kas vakaras daug tūkstančių minios lankė milžinišką Fifth Regiment Armory. Kiek pelno liko, dar nežinia; bet pelno turėtų būti nemažai. Už uždirbtus pinigus bus kuriamas "Garbės Srašas" (Honor Scroll) Preston Gardens aikštėje. Nemažai jaunų lietuvių tarnauja Dėdei Samui šiame kare. Ir jų vardai tilps šiame sraše.

Tas bendras darbas dar daugiau subendrino šios padangės lietuvius. Jie pamatė, kad vienybėje yra galybė.

O lietuviams dabar labai reikia vienybės. Jų tėvų žemė laukia iš visų lietuvių vieningo veikimo, kuris turi nulemti nelabus Lietuvos laisvės priešus. Amerikos lietuviai pirmiausiai turi gelbėti Ameriką nuo priešų, o paskui paduoti ranką savo tėvų žemei — Lietuvai.

Patyrę savo galybę šiame bendrame darbe, Baltimorės lietuviai mokės atlikti ir kitus svarbius darbus bendromis jėgomis, o ypač toje talkoje, kuri deda pastangas, kad lietuvių dainos, jų kalba, ir jų senoji tėvynė amžinai pasilikytų laisvų ir laimingų tautų tarpe. Pub. Kom.

Treasured recipe secrets make it rich and spicy—pumpkins easy to make!

Here's a pie for high days and holidays! A velvety-smooth filling, spiced to perfection, cradled in flaky, mouth-melting pastry! One whiff of its spicy, old-fashioned richness brings the family scurrying to the table! The more luscious the filling, the more important to have flaky, tender, delicate pastry. Get all the spicy goodness of this filling by making pastry to brag about—this easy, two-step way. Clip the recipe now, and jot down what you need on the grocery list.

Pilgrim Pumpkin Pie

Mix thoroughly: 1½ cups canned or cooked Pumpkin, 1 cup Brown Sugar (firmly packed), 1 tablespoon Flour, ½ teaspoon Salt, ¼ teaspoon Cinnamon, and ¼ teaspoon each Cloves, Nutmeg, Allspice, and Ginger. ... Add 2 slightly beaten Eggs and 1½ cups Milk and mix well. ... Pour into unbaked Spry Pie Shell. Bake in hot oven (425° F.) 40 to 45 minutes, or until knife inserted comes out clean. ... Serve each wedge with a little Cheese Pumpkin made by shaping soft yellow cheese into a ball about the size of a walnut, riding with a fork to look like pumpkin, and inserting a green "stem" of angelica.

Spry Pie Shell

Mix 1½ cups sifted All-Purpose Flour and ½ teaspoon Salt. Measure out 7 tablespoons Spry and divide into two equal parts. Step 1 for Tenderness—cut in first half of Spry until as fine as meal. Step 2 for Flakiness—cut in remaining Spry until particles are size of large peas. Add 3 tablespoons cold Water, mixing thoroughly into a dough. Roll ¼ inch thick. Fit pastry into pan. Trim 1 inch larger than pan and turn back edge. Flute rim.

YOU'RE HELPING, LADY!

IT HELPS THE WOUNDED, TOO! MANY BATTLEFIELD MEDICINES REQUIRE USED COOKING FAT IN THEIR MANUFACTURE

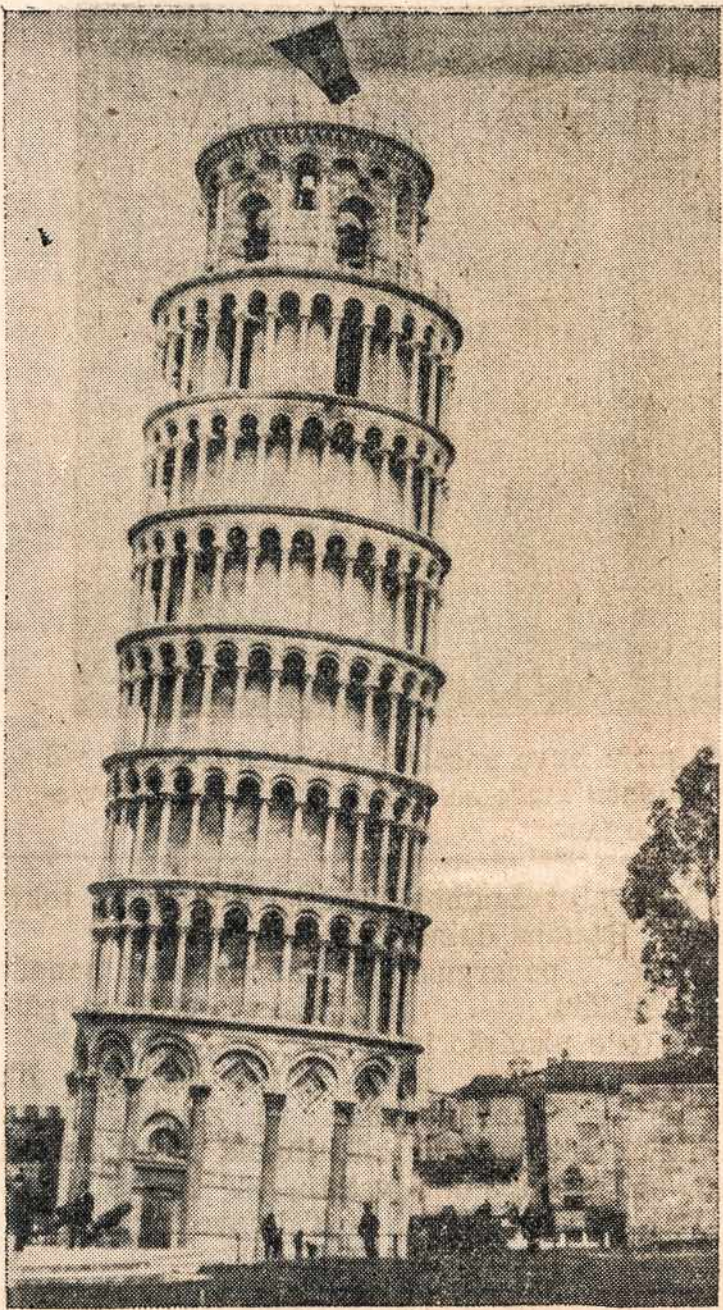
SAVE and TURN IN YOUR USED FAT FOR CASH AND EXTRA RATION POINTS

Pasvirės Bokštas

Į Galilejaus tėviškę atvažiuoju vakare. Oras buvo niūrus, o siaura Viktoro Emanuelio gatvė — pilna žmonių. Jų čia tiek prigūžėjo tą Velykų penktadienį, kad galėjai pamanyti: ar tik neištiko mieste gaisras, potvynis? Tačiau ne. Arno vandenys ramiai sau plaukė į Viduržemio jūrą, ir niekur nešvysčiojo liepsnų liežuviai. Tai buvo pasivaikščiojimas, pietiečio žmogaus pamėgimas rodytis gatvėje, eiti jos viduriu, nesibijant reto tramvajaus ar automobilio. Toliau patenku į ramias gatves ir gatveles. Jos veda vis tolyn ir tolyn nuo miesto centro, kol atsiduria beveik laukų pakraštyje. Iš tikrųjų, peržengęs tas storas mūrines sienas, kurios senovėj saugojo ir gynė Pisos gyventojus, išeitum į laukus, į tšias lygumas, kurios nuo Toskanos Apeninų eina ligi jūros, daiktai nuogos ir vienodos, daiktai apžėlusios medžių kuokštais. Ir žiūrėdamas į tuos sutemose dunkančius kalnus, kurių viršūnėse ir šlaituose draikosi žemi debesys, kažin ar pagalvosi: kadaise ir čia būta didelės praeities. Miestas turėjo savo šlove, turėjo galybę mariose ir žemyne, kovojo su priešais ir juos nuveikė, kol atėjo ir jam eilė. Šita stipri respublika, kuri mušė saracenus, kuri i savo rankas buvo suėmusi Korsiką, Sardiniją ir savo įtaką plėtė Rytuose, išmušus valandai sukniūbo prieš Genują, paskui visi-

kai pasidavė Florencijai, Raudonosios Lelijos miestui.

Jei dabar keleivis užsuka į šį septyniadešimt tūkstančių gyventojų miestą, tai kaip tik dėl tos praeities, kuri italų žemėj dvelkia kiekvienam žingsny ir šio laiko žmogui duoda pasipirties ilgų amžių patirtimi. Tas keleivis vyksta į Katedros aikštę, atsistoja kertėje ir prieš savo akis turi nepaprasto darnumo vaizdą, kurį sudaro krikščionys, bažnyčia ir bokštas. Šie šaunūs žmogaus kūrėjo darbai byloja ne tik patys iš savęs, bet jiems padeda ir pati aplinkuma. Čia, miesto pakraštėje, jauti ramybę ir tylą. Niekas įkyriai triukšmu tau nestelbia ir nedrasko įspūdiu. Ir tie du vaikai, kurie linksmi vartosi aikštės žolėje, tarsi dar įneša daugiau jaukumo ir idilijos. Praeina pro šalį moteris, pravažiuoja tramvajus, ir vėl liekiesi vienas su savimi ir su šiais kūrniais. Jie tau prisistato kaip kažkas viena ir vieninga. Senų laikų žmonės šiuos tris paminklus mokėjo suvesti į sintezę ir juos erdvėje sutalpinti taip, kaip vienos šeimos vaikus prie stalo. Arčiausiai, iš šios kertės žiūrint, yra krikščionys, didelė ir kukli, tvirtai iširėmusi į žemę ir kolonomis ramiai bekylanti į viršų. Ir bažnyčios ir krikščionys kolonose atsimuša baidi mėnulio šviesa, ir iš tamšaus fono jos baltuoja paslaptinai ir skleidžia nenugalimą žavesį. Juodi langų, durų ir nišų protarpiai, kaip kontrastas, žaidžia su tomis balkšvomis kolonomis, ir jų susiderinimas savyje turi kažką muzikalaus. Tą muzikalumo įspūdį ypač žadina bažnyčios fasadas, kurio eilė kolonų, siaurėdamos į viršų, baigiasi darniu sąskambiu, tarsi paskutinis simfonijos atodūsis. Šitos romanų stiliaus katedros turi savyje kažką ir žmogiško — bent ta prasme, kad jos labai artimos tavo dvasiai. Jos nedrasko žmogaus, jį mesdamos į aukštybes, kaip gotikos staigūs bokštai, jos tavęs, įėjusio į vidų, nepaverčia menka dulke, kuri turi susigūžti tarp nuogų ir rūsčių pilio-

Pizos mieste, Italijoje randasi šis pasvirės bokštas nuo kurio mokslininkas Galilėjus septynioliktam šimtmečiui darė bandymus dėl nustatymo kūnų kritimo dėsnio, švytavimo dėsnio ir tt.

rių eilės, jaustis neverta ir bejėge dalele, tarsi paklydusia šioj tuščioj žemėj. Romanų stiliaus katedra remiasi į tą žemę giedri ir balta, ir be triukšmo, be patetiškumo ji kyla aukštyn, pasitikėdama savimi ir nepriblokšdama žmogaus savo ūmu išibėgėjimu į padangės. Ji nėra kariauninkas, kuris skuba į svetimas šalis užimti daugiau pasaulių Dievo karalystei. Ji nėra kryžiaus karų skelbėja ir Kristaus grabo ieškotoja: turi ji savyje pusiausvyrą su Dievu ir su pasauliu, ji yra pilna pasitikėjimo ir tos gilos ramybės, kurią žmogui teikia gerai ištesėtas darbas, santaika su Viešpačiu ir ramybė su pačiu savimi. Tai kaip ūkininkas, kuris stipriai remiasi į žemę ir drauge žiūri į kur-ne-kur debesuotą dangų, žiūri pasitikėdamas, nes jo dvasios dar niekas nepalaužė ir nesudrumstė.

Toliau gi pasvirės į šalį garsusis bokštas, kuris ištisa marmurinių kolonų eile keliasi aukštyn. Senieji statytojai nenorėjo iš šito bokšto padaryti nepaprastybės. Tačiau bemūriant luitą prie luito, pasiekus jau vienuolika metrų, žemė staiga įdubo, ir bokštas nulinko į šalį, taip kad dabar jis yra keturis suvirš metrus nulinkęs į šoną. Palikęs šitą gražią trijulę, užsuku į pačią katedrą. Velykų išvakarėse kunigai gieda šventas giesmes, nedidelis būrys klausosi ar meldžiasi. Smalsieji sulindę prie gotelių, kurios aukštos, todėl reikia pasistiebt, ligi geriau pamatysi giesmininkus — pralotus ir kanauninkus su raudonais rūbais, ir tuos jaunus klierikus, kurių balsai skamba taip skaidriai ir gausdami aidi skliautuose. Aš net įtariu, kad šitie skliautai dar labiau išgražina jų balsą, padaro jį bemaž angeliškai tyrą. Mat, prieš devynis šimtus metų architektai

buvo nepaprasti rezonanso žinovai. Kai rytojaus dieną nuėjau į krikščionys ir apžiūrėjau jos vitražus ir statulas, kai apžvelgiau ją visą, tokią didžiulę ir savo mase lyg prikiubusią prie žemės, sargas parodė dar vieną dalyką, kurio pats niekaip nepastebėsi: jisai uždainavo — ar užgiedojo. Visi sutiks, kad jo balsas nebuvo nei stebuklingas nei netgi kuo savotiškas — tačiau bonios skliautuose jis atsiliepė taip giedriai ir grynai, kad norėjai tikėti, jog ten aukštai šlepiasi nepaprastas dainininkas ir stebina tave savo balsu, čia garsiai šaukiančiu, čia pritylančiu ir gestančiu, čia vėl atgimstančiu, pasakutinį sykį suskardinčiu ir iš lėto, iš lėto nykstančiu tobuliausiai aidais. Ir tai dar ne viskas: užteko sargui supliaukšėti delnais, kai skliautai vėl jam pritarė. Tik dabar jau ne giesmė ar daina, o ūžesiu, primenančiu jūros vilnių šnerėjimą pakrantėj ar girios gaudimą. Todėl vėliau pamaniau, ar nebus tie katedroj girdėti balsai gražesni negu iš tikrųjų yra: greičiausiai skliautai juos išpuošė, išlygino ir tavo ausiai, siūbtelėjo grynus kaip tasai gintaras. Ir švenčių valanda, tosios giesmės, patsai bažnyčios vidus, apgaubtas šešėlių ir pilnas vargonų ošimo, pakelieivį patraukia į save, jo dvasią nuneša į gražesnius laikus ir gražesnes sritis. Ir jo rūpesčiai ir vargai tą valandą aptilsta ir nusidažo kitokia prasme — aptilsta gal tik dėl to, kad paskui grįžtu susitiprėję, kaip toji vandens vilnis.

Viršų siūbuoja ir žėri sietynas. Jame iškalti stiprūs ir sveiki kūdikiai; nuogi jie visi ir įsispyrę laiko viršutinę sietyno dalį. Mes, kuklūs praeiviai, galime valandas ir amžius žiūrėti, kaip siūbuoja tasai žibintų tyra. Mat, prieš devynis šimtus metų architektai

kiejimą iš vieno šono į kitą. Tačiau esama nepaprastų akių ir nepaprastų protų, kuriems kiekvienas daiktas apreiškia kitiems neregimas paslaptis ir turi prieš kelis šimtus metų šioj bažnyčioj per pamaldas stovėjo vienas iš tokių žmonių, ir jis vadinosi Galilejus. Jis stovėjo, sekė akimis sietyno siūbavimą ir bežiūrėdamas surado kūnų švytavimo dėsnį, kurį vėliau pats pritaikė laikrodžiams. Iš šito miesto kilęs, nuo pasvirusio bokšto tikrinęs kūnų kritimo dėsnius ir savo mokslą šiam mieste dėstęs, pagaliau jis tapo nemielas savo tėviškėi. Jis turėjo bastytis svetur, senas turėjo stoti prieš teismą dėl savo mokslinių tiesų ir nedrąsiai kartoti: "O vis dėlto sukasi". Tačiau dabar jis guli švento Kryžiaus bažnyčioje Florencijoj, guli tarp didžiųjų tautiečių, priešais Mykolo Angelo grabą.

Šalia bažnyčios yra ir Campo Santo — kapinės. Numirėliai čia buvo laidojami galerijoj, po stogu. Ir tos kapinės viduje turi kiamą, kuriame želia vešli žolė, rymo pora tylių kiparisių ir, nežinia iš kur atklydusi, dūzgia bitė. Ji nulekia į galeriją, pas negyvuosius, ir jos dūzgimas šioj visišką tyloj atliepia graudžiai ir nykiai. Aplinkui ten sudėtos etruskų ir romėnų iškasenos, yra ten paminklų ir antkapių, bet jie nė nesikėsina prilygti Genujos numirėlių karalystei, kuri žėri saulėje, ištekliauje ir truputį klaikiamai nerūpestingume. Čionai sienose dirbo garsieji šio miesto dailininkai. Dirbo jie senais laikais ir išpašė šioj vietoj anų gadynių tikėjimą ir pažiūras. Toms pažiūroms ir žmogaus likimą bene charakteringiausias bus A. Orcagnos didžiulis paveikslas "Mirties pergalė", kurį matai čia pat įėjęs į kapines. Paveikslas susideda iš trijų scenų. Pirmojoje damos ir kavalieriai joja į medžioklę. Žirgai įtempę kaklus, skalikai nerimsta, jausdami artimą grobį. Tik štai visi jie baisiai nustebinti: kelyje randa tris atskirus grabus. Vieno lavono jau tik kaulai, antras jau irsta ir pūva, o trečiasis dar beveik sveikas. Nusitebė ir sužadinti ne tik žmonės, bet ir gyvuliai. Štai vienas arklys ištiesęs kaklą žiūri į grabus, papūtęs snirples. Mažasis šuo pasišiaušęs pribėgo prie pirmojo grabo, kiti toliau uodžia ir stiebiasi ant pasturgalinių kojų. Damos, matydamos žalčius, šliaužiančius ant lavonų, suka galvas į šalį, kai tuo tarpu pasirodo šventas Makarijus su rašytalais laiškais rankoje ir medžiotojus moko doro kelio ir tikro gyvenimo. To tikro gyvenimo reikėtų ieškoti ne fazanų ir stirnų medžioklėje, o tame nuošalume, kurį pamėgo anachoretai, rodomi antrojo paveikslas daly. Šie atsiskyrėliai savo dienas leidžia garbindami Viešpatį, prie kopytėlės laiptų išgilinę į šventas knygas ir supami savotiškos idilijos: apsigaubęs nuo galvos ligi kojų, barzdotas anachoretas antai melžia stirną. Gyvulėlis

žino nieko blogo nepatirsias iš šios skaisčios sielos — jis, atstotęs balkšvą savo pagurklį, klūpo ant pirmutinių kojų ir dar laiko iškėlęs aukštyn vieną pasakutinę koją, kad atsiskyrėliui būtų lengviau milžti. Pienas trykšta į storą puodą stovėjo vienas iš tokių žmonių, o ir užkasti bus ko: medžiuose pilna vaisių. Atsiskyrėliams draugystė sudaro ne tik mintys apie Dievą, ne tik nuošali giria ir kalvos, bet ir fazanas, ir stirna, ir zuikis, kuris čia tūpi be jokios baimės. O vis dėlto būtų ko išsigąsti, ir dar kaip išsigąsti! Gana tik žvilgtelti aukštyn: iš to kalno, kurio papėdėj taip ramu, verčiasi ugnis — pragaro ugnis. Ir vėliau pro viršūnės skylės kemša nelabąsias vėles gilnių tiesų ir nedrąsiai kartoti: "O vis dėlto sukasi". Tačiau dabar jis guli švento Kryžiaus bažnyčioje Florencijoj, guli tarp didžiųjų tautiečių, priešais Mykolo Angelo grabą.

Šalia bažnyčios yra ir Campo Santo — kapinės. Numirėliai čia buvo laidojami galerijoj, po stogu. Ir tos kapinės viduje turi kiamą, kuriame želia vešli žolė, rymo pora tylių kiparisių ir, nežinia iš kur atklydusi, dūzgia bitė. Ji nulekia į galeriją, pas negyvuosius, ir jos dūzgimas šioj visišką tyloj atliepia graudžiai ir nykiai. Aplinkui ten sudėtos etruskų ir romėnų iškasenos, yra ten paminklų ir antkapių, bet jie nė nesikėsina prilygti Genujos numirėlių karalystei, kuri žėri saulėje, ištekliauje ir truputį klaikiamai nerūpestingume. Čionai sienose dirbo garsieji šio miesto dailininkai. Dirbo jie senais laikais ir išpašė šioj vietoj anų gadynių tikėjimą ir pažiūras. Toms pažiūroms ir žmogaus likimą bene charakteringiausias bus A. Orcagnos didžiulis paveikslas "Mirties pergalė", kurį matai čia pat įėjęs į kapines. Paveikslas susideda iš trijų scenų. Pirmojoje damos ir kavalieriai joja į medžioklę. Žirgai įtempę kaklus, skalikai nerimsta, jausdami artimą grobį. Tik štai visi jie baisiai nustebinti: kelyje randa tris atskirus grabus. Vieno lavono jau tik kaulai, antras jau irsta ir pūva, o trečiasis dar beveik sveikas. Nusitebė ir sužadinti ne tik žmonės, bet ir gyvuliai. Štai vienas arklys ištiesęs kaklą žiūri į grabus, papūtęs snirples. Mažasis šuo pasišiaušęs pribėgo prie pirmojo grabo, kiti toliau uodžia ir stiebiasi ant pasturgalinių kojų. Damos, matydamos žalčius, šliaužiančius ant lavonų, suka galvas į šalį, kai tuo tarpu pasirodo šventas Makarijus su rašytalais laiškais rankoje ir medžiotojus moko doro kelio ir tikro gyvenimo. To tikro gyvenimo reikėtų ieškoti ne fazanų ir stirnų medžioklėje, o tame nuošalume, kurį pamėgo anachoretai, rodomi antrojo paveikslas daly. Šie atsiskyrėliai savo dienas leidžia garbindami Viešpatį, prie kopytėlės laiptų išgilinę į šventas knygas ir supami savotiškos idilijos: apsigaubęs nuo galvos ligi kojų, barzdotas anachoretas antai melžia stirną. Gyvulėlis

KAREIVIAI MĖGSTA SKAITYTI!

Jie dėkingi bus už mėnesinį žurnalą "Vytį". VYTIS pilnas žinių iš įvairių Amerikos kolonijų. VYTIS supažindina skaitytojus su Lietuvos praeitimi ir Lietuvos dabartine padėtimi. VYTIS turi daug įdomių straipsnių lietuviškai ir angliškai. Užrašykite savo kareivini VYTI bent aštuoniems mėnesiams. Įdėkite į voką du dolerius su jo ir jūsų adresais, o mes jūsų vardu siuntinėsimės jam VYTI per aštuonis mėnesius. Rašykite: VYTIS, 366 Wes Broadway, South Boston 27, Mass.

liepsnas. Erdvėse dėl kai kurių sielų susikauja piktieji ir gerieji angelai: tikėkimės laimėjant geruosius, nes jiems į pagalbą skuba atsarginės dalys. O tuo tarpu angelas vargšę vėlė laiko nusitvėręs už rankų, gi šėtonas išikibęs jai į kelius. Ak, verčiau melžti stirną, atsikyrus apmąstyti nykų savo likimą, negu susilaukti panašios dalios!

Ir aš nusilenkiu senųjų laikų tapytojui Andriejui Orcagnai ir jo menui, dvelgiančiam jėga, jausmu ir tikrumu, ir palieku numirėlius jų pačių sapnams ir vienišam paklydusios bitės dūzгимui. O eidamas pro katedrą žiūriu į šių dienų anachoretą — į tą barzdą apžėlusį, nežymų ir menką vienuolį, kuris susikūprinęs po savo apsiausto gaubtuvu, lyg norėtų tapti visai mažas ir neregimas, kaip ta dulkelė po jo padu, — elgetauja ten prie durų savo brolių ir alkstančiųjų daliai.

A. Vaicūlaitis—"Z."

AMERICAN RED CROSS

REPORTED SHOT — Count Friedrich Werner von der Schulenburg, last German Ambassador to Moscow, has been shot by Elite Guard firing squad at Lichtefelde Barracks for playing part in attempt on Hitler's life, according to reports from Sweden.

DOCTOR'S ORDERS

Lt. Berta W. Rogers, of Morristown, Pa., Army nurse in the U. S. Army Hospital at Ft. Jay, N. Y., who is about to give an inoculation to Pfc. Herbert Bilsky of the Bronx, N. Y., seems to be the sort of a nurse who can get the boys to take their medicine cheerfully. By-products of used kitchen fat go into many vaccines and prophylactics.

LIETUVIŲ ROMOS KATALIKŲ SUSIVIENYMAS AMERIKOJĖ

Moderniška Fraternalės Apdraudos Organizacija

Turtas	\$1,525,000.00
Pomirtinėmis išmokėta	\$2,180,000.00
Pašalpomis išmokėta	\$1,490,000.00
Aukomis išmokėta	\$15,000.00

Išduoda šių formų sertifikatus:

- Endowment at age 85
- Endowment at age 60
- 20 Year Endowment
- 20 Year Payment Life

Po trijų metų mokėjimo sertifikatai turi prastotos (Extended) ir išmokėtos (Paid up) apdraudos vertes.

Centro ofisas:
73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.

Savaitraštis "GARSAS"
Oficialis LRKSA organas

Rašo apie Amerikos, Lietuvos ir kitų kraštų lietuvių gyvenimą ir darbuotę. Paduoda žinias iš viso pasaulio.

"GARSO" Spaustuvė atlieka visokius spaudos darbus gerai ir greitai.

Išsiskirimas

Staiga užplūdo ją laimė. Akys raibo nuo gėlių. Jų buvo tokia nepaprasta daugybė, kad visas teatras buvo panašus į žydintį sodą. Visa spindėdama, Rauda lengvai linksėjo, skėsdama gėlėse, kurios plaukte plaukė į ją, tokią jauną ir tokią žavingą solistę.

Paniurusiose kapitono Blavesčiūno akyse nepažįstamoji dainininkė uždegė keistus žiburius. Ta besišypsanti mergaitė savo lieknū kūnu užstojo visus tragiškuosius jo praetis momentus, tepalikdama nuogą dabartį.

Pertraukus metu Blavesčiūnas vaikščiojo su savo ginklo draugu teatro apertamentuose tarp daugybės kitų žmonių, dalindamasis išpūdziais.

— Aš menkas žinovas, bet vis dėto Raudos koncertą laikau daug vertingesniu, sakysime, kad ir už mūsų senos operos žvaigždės Nainienės.

— Beveik, — slėpdamas savo tikrą nuotaiką, burbėti kapitonas. O gal jis ima abejoti išpūdzio stiprumu? Žodžio jėga pripratę suklypdyti, prikelti, ištiesti ir vėl akimirksniu suburti žalsvus krašto gyvūnus, pats 'bijo patekti į minkštučio švelnių lūpų garso valdžią. Juoba, kad tai artistė. Nemėgsta jis kokečių. Įkyrėjo, įgriso jos. Blavesčiūnas net ėmė vaizduotis jas nepakenčiamas nuo to laiko, kai... Bet argi verta iš laiko kapų kelti įvykius? Kas, kad žydintųjų kerų burtuose šelo širdys, žadėdamos amžiną vasarą. Tai tik buvo. Ir buvo gal tik tam, kad pikta nelaimė galėtų pasirodyti visoje savo nuogybėje.

— Ji padarys puikią karjerą, jei likimas kojos nepakiš, — kalba draugas.

— Aš irgi taip manau. Pasigirsta zirzimas, ir puošni teatro minia ima plaukti pro visas teatro duris į savo vietas.

Salėje geso šviesos ir tilo šingždesys. Kažkur balkone pavirto kėdė. Prie durų atsistojo raudonomis liurejomis šveicoriai. Tyla augo didyn ir platyn.

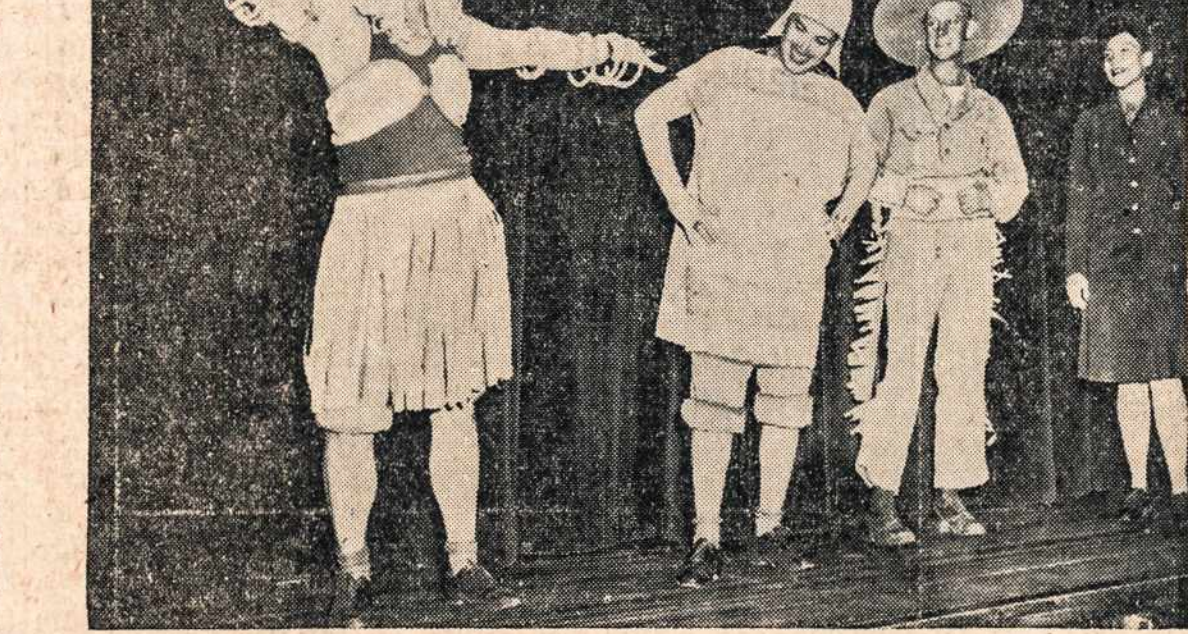
Blavesčiūnas kaktą prisidengė ranka. Nežinomas jausmas apėmė visą krūtinę. Tartum jo širdis būtų tapusi išraižytu terenu, kurio patogiomis prieigomis ima slinkti dviejų galingų priešų armijų žvalgai. Jie slenka taip įtemptai ir klatingai, kad iš krūmų nepabaido giedančių paukščių, o upelius perbrenda neišvaikdami neršiančių žuvelių. Buitis alsuoja ramiai, nieko nežinodama. Bet jis aiškiai jaučia žingsnius ir ženklų mostus nematomų ginkluotų vyrų savo širdyje, nežinia kuriam galui pavirtusioj tuo išraižytu terenu. Visa salė ima nerimti laukdama. Ji praplūps katučių lietumi, pamačiusi baltame šilko rūbe spindinčią moterį. Klausysis, išplėsdami nosių šnerves, jos dainų ir, jai nutilus, staus nepaliaujamą:

— Bravo, bravo... bis!... Uždanga pakilo.

Blavesčiūnas nuleido ranką nuo kaktos ir lengvos ironijos kupinu žvilgsniu apėmė scenos gilumodinių pasirodžiusią Raudą. Triukšmingai sutinkama, išėjo ji plunksnos lengvumu. Kukli ir drauge išdidi — nepavergiamą šio pasaulio galiūnams. Šypsni

— Bravo, bravo... bis!... Uždanga pakilo.

Blavesčiūnas nuleido ranką nuo kaktos ir lengvos ironijos kupinu žvilgsniu apėmė scenos gilumodinių pasirodžiusią Raudą. Triukšmingai sutinkama, išėjo ji plunksnos lengvumu. Kukli ir drauge išdidi — nepavergiamą šio pasaulio galiūnams. Šypsni

Sugrižę iš karo fronto kariai, kurie buvo sužeisti ir jau pasveikę, vėl stoja į gyvenimo kelią ir šiuo momentu matome karius artistų rolėse viename iš liginės teatrėlių Camp Carson.

pilnos lūpos. Akys žėri ugnimi, kaip laidomos vilyčios bakstelėdamos į žiūrovų širdis. Burtininkė. Barsto nuodingas adatas ir nežinia ką mąsto pataikiusi.

— Artistė! — piktinasi Blavesčiūno liežuvis, raičtydamasis tvirtai uždarytus dantų daržinėje. Spausiose kapitono lūpose atsimuša Raudos šypsena, o jo akys negali paslėpti to jausmo, kuris nepažįsta geležinių valios žaslų.

Pianis to valdomi, pasileidžia nežaboti pianino garsai. Veržiasi, kyla, šėlsta ir atima visą gyvenimo kartumą. Užlieja vargą ir ašaras. Nutiesia kelią į pačią širdį žengiančiai dainai. Ir vos tik prasiveria Raudos lūpos, klausytojų minia ima svaigti nežemiško gėrio burtuose. Tokia galinga ir tokia pagaunanti jos daina. Žavėtoja. Ne šio pasaulio sutvėrimas. Kaip daugelio tūkstančių jėgų laivo mašinos piau

siubuojančias jūros bandą, ir tolimą šalį veždamos igulą, taip Raudos daina bėga kažkur, pavergusi tiek daug širdžių. Blavesčiūnas užmiršo ir paukščius krūmuose, ir neršiančias žuvis upeliuose, ir mikliai slenkančius kareivius žvilgančiais durtuvais. Kaip mėlynų padangių sakalas, plačiai ištiesęs sparnus, džiaugiasi beribe laisve, taip kapitono mintys pasiduoda jausmų nešamos į tuos nežinamus pasaulius, kuriuose taip gera, kad žemę užmiršęs, nori ten amžinai pasilikti.

Rauda dainavo, dainavo. Nutilo. Paskui prabėgo trisdešimt septynios darbo ir kasdieninių rūpesčių prišutintos dienos. Apie Raudą daug rašė laikraščiai. Vieni labiau, kiti mažiau gyrė dainininkės talentą. Bet nė vienas neiškentė, nepranašavęs jai daug žadančios ateities. Blavesčiūnas iki tol atsitiktinai teskaitydavęs recenzijų skyrius, staiga labai pamėgo juos. Tačiau ne tam, kad slapta, kaip nedrąsus įsimylėjęs, gaudytų žėrinčius perlus, o tam, kad turėtų naujų argumentų tyčiotis iš jį apėmusios karštligės.

— Artistė. Puiki artistės ateitis. Taip. Scenoje rodyti dantis, o už kulisų kiekvienam atsiduoti ir visada pabėgti! Artistė... Storose likimo knygose buvo išreikšta neatspėjama valia. Ir turėjo atsitikti, kas atsitiko. Vieną vakarą karininkų ramovėje Blavesčiūnas susipažino su Rauda. Šoko du valsus ir vieną tango. Kitą laiko dalį praleido plepėdami. Juos supažindinęs kapitono gimnazijos dienų draugas pats kažkur ilgesnį laiką pradingo.

Grižęs iš to vakaro, Blavesčiūnas griežtai nusprendė Raudą esant išskirtinę artistę. Ir ėmė pūsti mistiški rytų vėjai. Gulėdamas minkštoje lovoje, Blavesčiūnas ilgai nesumerkė akių. Jam buvo nuostabiai gera mintimi glamonėti rausvo šilko rūbą. Klausyti minkštučio garso. Arti arti prisikišus,

gas, į tolimą šalį veždamos igulą, taip Raudos daina bėga kažkur, pavergusi tiek daug širdžių.

Blavesčiūnas užmiršo ir paukščius krūmuose, ir neršiančias žuvis upeliuose, ir mikliai slenkančius kareivius žvilgančiais durtuvais. Kaip mėlynų padangių sakalas, plačiai ištiesęs sparnus, džiaugiasi beribe laisve, taip kapitono mintys pasiduoda jausmų nešamos į tuos nežinamus pasaulius, kuriuose taip gera, kad žemę užmiršęs, nori ten amžinai pasilikti.

Rauda dainavo, dainavo. Nutilo. Paskui prabėgo trisdešimt septynios darbo ir kasdieninių rūpesčių prišutintos dienos. Apie Raudą daug rašė laikraščiai. Vieni labiau, kiti mažiau gyrė dainininkės talentą. Bet nė vienas neiškentė, nepranašavęs jai daug žadančios ateities. Blavesčiūnas iki tol atsitiktinai teskaitydavęs recenzijų skyrius, staiga labai pamėgo juos. Tačiau ne tam, kad slapta, kaip nedrąsus įsimylėjęs, gaudytų žėrinčius perlus, o tam, kad turėtų naujų argumentų tyčiotis iš jį apėmusios karštligės.

— Artistė. Puiki artistės ateitis. Taip. Scenoje rodyti dantis, o už kulisų kiekvienam atsiduoti ir visada pabėgti! Artistė... Storose likimo knygose buvo išreikšta neatspėjama valia. Ir turėjo atsitikti, kas atsitiko. Vieną vakarą karininkų ramovėje Blavesčiūnas susipažino su Rauda. Šoko du valsus ir vieną tango. Kitą laiko dalį praleido plepėdami. Juos supažindinęs kapitono gimnazijos dienų draugas pats kažkur ilgesnį laiką pradingo.

Grižęs iš to vakaro, Blavesčiūnas griežtai nusprendė Raudą esant išskirtinę artistę. Ir ėmė pūsti mistiški rytų vėjai. Gulėdamas minkštoje lovoje, Blavesčiūnas ilgai nesumerkė akių. Jam buvo nuostabiai gera mintimi glamonėti rausvo šilko rūbą. Klausyti minkštučio garso. Arti arti prisikišus,

žiūrėti į ramias, o tokias iškalbingas akis.

— Tamsta labai panašus į civilizuoatą erelį, — pasakė ji.

— Būsiu dėkingas likimui, jei aštriais nagais lakštingala pasitikės gera valia.

— Tai pavojinga.

— Kodėl?

— Gera valia gyvenime tik dangstomasi.

— Tai lengva pastebėti.

— Ne visada. Ir paprastai būna taip, kad pastebima pervėlai.

— O vis dėlto aš manau, sutiksime, kad mūsų pažintis įgautų ritmą.

— Gerai, — tarė ji, — kažką galvodama, ir pridūrė: bus malonu sulaukti Tamstą sekmadienį 5 val. po pietų.

Taip begalvodamas, kapitonas ėmė jausti nuostabiai greit bėgantį laiką. Prie lovos ant kėdės padėtas kišeninis laikrodžis buvo vienintelis jo kambario gyvas draugas. Tas menkintis daiktas nuo ryto iki vakaro šnekėjo nesustodamas. Žemė kaukdama neria erdvėmis, o jis, kapitonas Blavesčiūnas, guli, mąstydamas apie nuostabią moterį.

— Argi jau visos artistės turi būti ant vieno kurpilio padarytos? Kaip visur, taip ir jų tarpe yra išimčių. Be abejo. — Ir juokingas ima rodytis pačiam toks atkaklus ligišiolinis jo įsitikinimas, kad artistė negali būti pastovi.

— Juk ne profesiją valdo asmenybė, o žmogus jos teikiamus patogumus, kad galėtų išsinerinti iš savo individualaus kevalo ir įsilieti Visatos ritman. Rauda ne tik talentinga dainininkė, bet ir gilios sielos žmogus. Artistės padėtis nekelia jos į aukštumas. O tas būna tik stiprių asmenybių tarpe. Išorinis spindėjimas menkučius apsvaigina, tačiau didelių žmonių jis negali pavergti, nes jie savo vidine jėga yra aukščiau ir už garbę ir už turta... Palengva Blavesčiūno vaizduotėje ima nardyti vispusiškai tobula moteris. Savo dailiomis rankomis ji glosto manevruose užgrū-

dintą karininko krūtinę ir savo nuostabiu balsu dainuodama jam vieną ariją po kitos. Tai visiškai nepanašu į grumtynes dviejų armijų, patyliai slinkusių išraižytomis prieigomis aną vakarą, kada jis pirmą kartą ėmė klausytis jos dainų.

Staiga nauja mintis blykstelėjo užiančioje kapitono galvoje. Mintis išnaudoti tą aplinkybę, kad ji iki šiol nežino jo profesijos. Tai galėsią turėti dvejopos reikšmės. Pirmiausia, jei viskas riedėtų sklandžiai, tai vieną gražią dieną pasirodęs uniformotas, labai nustebins ją. Antra — jei viskas nudardės pakalniui, tai ji negalės karininko mundurui daryti priekaištų. Toji mintis jam ėmė taip labai patikti, kad surado ir trečią patogumą — būsią iš viso įdomiau. O kad jam pasiseks į civilizuoatą erelį, — pasakė ji.

— Būsiu dėkingas likimui, jei aštriais nagais lakštingala pasitikės gera valia. — Tai pavojinga. — Kodėl? — Gera valia gyvenime tik dangstomasi. — Tai lengva pastebėti. — Ne visada. Ir paprastai būna taip, kad pastebima pervėlai. — O vis dėlto aš manau, sutiksime, kad mūsų pažintis įgautų ritmą. — Gerai, — tarė ji, — kažką galvodama, ir pridūrė: bus malonu sulaukti Tamstą sekmadienį 5 val. po pietų.

Taip begalvodamas, kapitonas ėmė jausti nuostabiai greit bėgantį laiką. Prie lovos ant kėdės padėtas kišeninis laikrodžis buvo vienintelis jo kambario gyvas draugas. Tas menkintis daiktas nuo ryto iki vakaro šnekėjo nesustodamas. Žemė kaukdama neria erdvėmis, o jis, kapitonas Blavesčiūnas, guli, mąstydamas apie nuostabią moterį.

— Argi jau visos artistės turi būti ant vieno kurpilio padarytos? Kaip visur, taip ir jų tarpe yra išimčių. Be abejo. — Ir juokingas ima rodytis pačiam toks atkaklus ligišiolinis jo įsitikinimas, kad artistė negali būti pastovi.

— Juk ne profesiją valdo asmenybė, o žmogus jos teikiamus patogumus, kad galėtų išsinerinti iš savo individualaus kevalo ir įsilieti Visatos ritman. Rauda ne tik talentinga dainininkė, bet ir gilios sielos žmogus. Artistės padėtis nekelia jos į aukštumas. O tas būna tik stiprių asmenybių tarpe. Išorinis spindėjimas menkučius apsvaigina, tačiau didelių žmonių jis negali pavergti, nes jie savo vidine jėga yra aukščiau ir už garbę ir už turta... Palengva Blavesčiūno vaizduotėje ima nardyti vispusiškai tobula moteris. Savo dailiomis rankomis ji glosto manevruose užgrū-

davinį, kurį pristatyti reikia antradienį. Skaičiuodamas valandas, Blavesčiūnas užsimerkė ir tuoj ėmė skęsti miego jūron, tikrovę parduodamas už nebuvimą.

Raudos kambariuose viešpatavo ramybė. Drungni liepsnos liežuviai laizė minkštus kilimus ir palmių bei oleoandrų lapus. Pati Rauda sėdėjo minkšto fotelio kampe, šešėlyje. Susimąsčiusi ji godėjo:

— Keistų žmonių yra. Tie, kurie tvirtina gyvenimą esant labai paprastą, visada temato labai menkutį jo kampelį. Prasmege vargšai. Nuobodulio vergai. Po mėšlų krūva palindė vabalai, biją saulės ir žvaigždžių. Jie laiko bepročiais tuos, kurie po kojų neįdaučia žemės, kildami į amžino gėrio karalių. Menas. Kaip labai subiaurina jį neišmanėliai. Aukšui tarnaudami, užmiršta savo pašaukimą. Ne tik save nustumia į šiukšlių duobes, bet ir tūkstančius kitų marina tose duobėse. Argi tai nesustiprina įsitikinimo tų, kurie, talentingo menininko žodžiu garbinant žvangantį litą, pamano, kad, esą, nėra visą žmoniją apimančio gėrio.

SVARBUS PRANEŠIMAS

Guodžio mėn. 3 d., MALDOS APAŠTALAVIMO SAJUNGA švenčia 100 Metų Gyvavimo Sukaktį.

Tam 100 metų Jubiliejui paminėti "ŽVAIGŽDĖS" REDAKCIJA, trokšdama, kad katalikiškoji spauda dar labiau pasklistų visose Lietuvos parapijose, skelbia VISIEMS MALDOS APAŠTALAVIMO SKYRIAMS

"ŽVAIGŽDĖS" PLATINIMO VAJŲ,

kuris prasidės lapkričio 1 d. ir užsibaigs sausio 31 d. Todėl M. A. nariai-ės, kuriems rūpi Kristaus Karalystė Lietuvių tarpe Amerikoje, su ypatingu stropumu imsis "ŽVAIGŽDĖS" platinimo darbu.

1. Tas, kuris prisius du prenumeratus "Žvaigždei" gaus gražų, cėliuodinį paveikslą 4 1/2 colių — 6 1/2 colių, Jėzaus Širdies, arba šv. Antano, Nesiliaujančios Pagalbos Pan. Svenč., šv. Juozapo.
2. Už TRIS PRENUMERATUS gaus sterlingo sidabro Pan. Švč. stebuklingą medaliką.
3. Už PENKIS PRENUMERATUS galima pasirinkti vieną:
 - a. Baltą rožančių su sidabrinu lenciūgėliu;
 - b. Gražų paveikslą 8 colių — 9 3/4 colių: — "Kristus klabena i duris".
 - c. Stebuklingą P. Švč. medaliką su sterlingo sidabro lenciūgėliu.
4. Už DEŠIMTIS PRENUMERATŲ galima pasirinkti vieną:
 - a. "Kristaus šventojo Veido" paveikslą 10 colių—13 colių.
 - b. Perlatinį rožančių su auksiniu lenciūgu.
 - c. Labai gražų liginis setą.
 - d. Tėvo Pr. M. Juro maldaknygę: "DIDYSIS RAMYBĖS ŠALYTINIS", 787 pusl.
 - e. Tėvo Pr. Juškaičio maldaknygę: "Maldų Šaltinis", 432 pusl.

Todėl visi į didingą apaštalavimo žygį! Sirdingai kviečiame promotorius-es, platintojus ir visus į šias šventas lenktynes! Malonėkite naujus ir senus prenumeratus (pažymėdami, kas naujas, kas senas skaitytojas) NELAUKDAMI SIŪSTI!

"ŽVAIGŽDĖS" ADMINISTRACIJA
488 E. Seventh St., So. Boston 27, Mass.

NEW BRITAIN, CONN.

Kardok

RESTAURANT

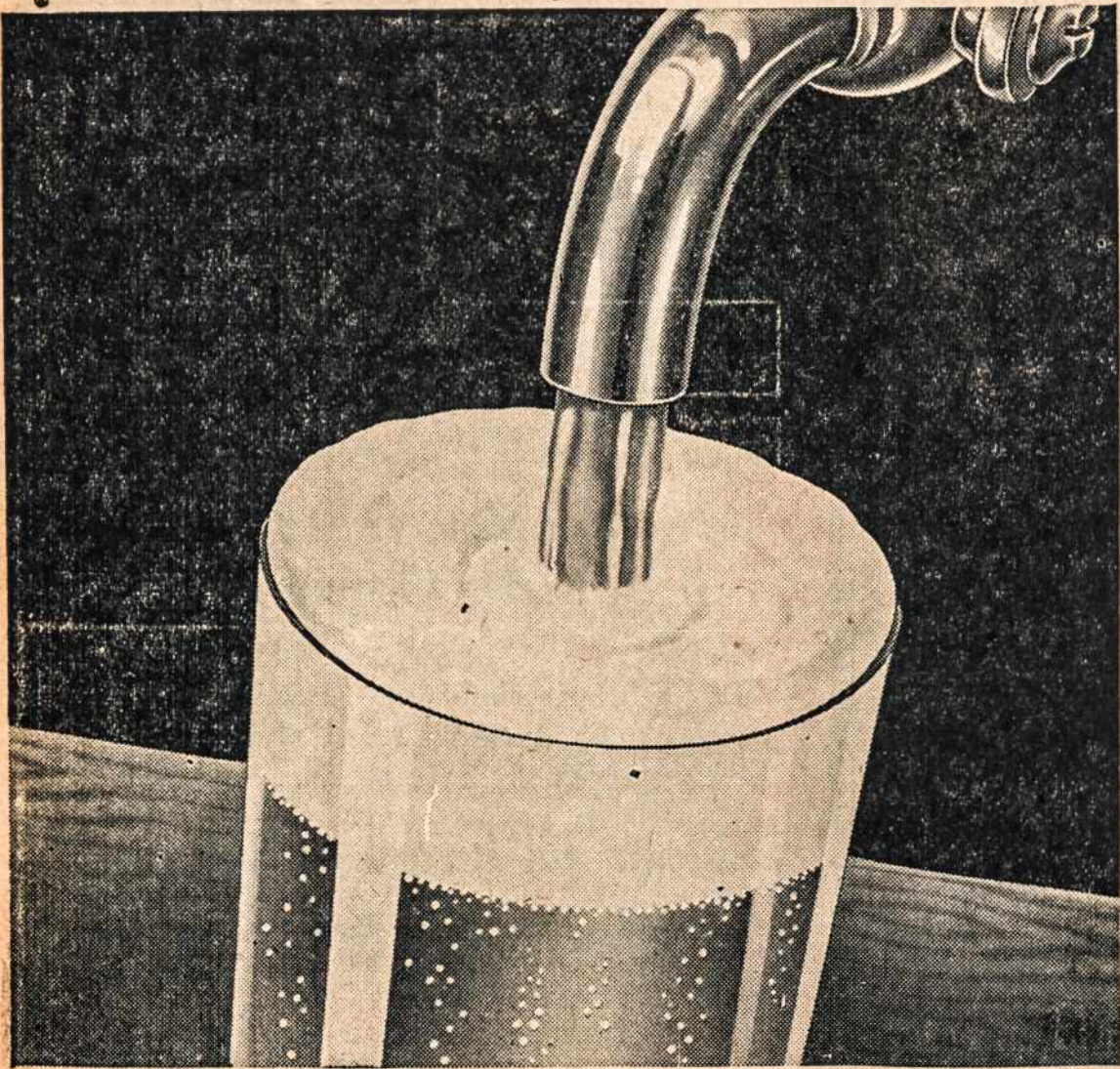
HARTFORD AVE., IR NORTH ST.

Geriausi alūs dideliais stiklais.

Patarnavimas malonus ir mandagus.

Visus nuosirdžiai kviečia

ANTANAS KARDOKAS, savininkas.

Kaip puikūs kiti produktai bebūtų tie ką žino visados grįžta prie

PICKWICK

"ALE that is ALE"

TRADEMARK REGISTERED

BREWED BY HAFENREFFER & CO., Inc., Boston, Mass., BREWERS SINCE 1870

LT. JANE
ARMY NURSE
WRITES
HER
FAMILY

Dear Family,
The enlisted men put on a fashion show the other night on a runway built

from medicine cartons! They called it, "Fopshe Fashion Show" -- or what to wear when you take used fat to the meat

dearer! Outstanding model was Pfc. Mullins who wore a sarong camouflaged with leaves --- and carried a used fat

can decorated with the same motif try that on your father, Mom -- but he'd be so confused, he'd forget to give you those ration points! Love Jane

VIETINĖS ŽINIOS

ŽINUTĖS

KONCERTO BILDESIAI. — Kalbėta su senu So. Bostono gyventoju Jonu Skudriu. Jis jau pas atvykęs į So. Bostoną. Čia apsigėdė. Čia išaugino gražią šeimą. Minėjo 50 metų vedybinių gyvenimo sukaktį. Palaidojo savo mylimą žmoną — didelę veikėją. Dabar gyvena pas savo dukterį ponį Mikulskienę. Šis veteranas užgria parapijos koncertą, bet negalėsias jame dalyvauti. Trūksta pajėgų.

Jonas Jarošas su žmona dalyvauja koncerte. Jis paima iš Rudaminos parapijos, kur jis kraučiaavo porą metų. Atvyko vos 17 metų į Shenandoah, Pa. Darbavosi kun. Miluko spaus-tuvėje. Už metų atvažiavo pas Paulių Mikalauską, So. Boston. Plačiai darbavosi. Buvo prezidentu Katalikų Susivieny-mo. Jo žmona Uršulė (Urbšai-tė), uoliai darbavosi Šv. Petro parapijos finansavimui. Jiedu užaugino dvi dukteris ir sūnų, U. S. A. kapitoną.

Petras Kiburis su savo ponia Marijona pasižada eiti į koncer-tą. Petras jau 52 kaip gražiai gyvuoja So. Bostone. Jo ponia yra įžymi darbuotoja parapijoje, draugijoje ir ypatingai Mo-

terų Sąjungoje. Siedu veteranu užaugino dukrelę vienuolę Sese-lę Salvatorą — Kazimierietę, sūnų Dr. Albertą ir dukterį Do-micelę ir Marijoną, kurios gyve-na su tėveliais.

Su ponu Kiburiu kartu atva-žiavo Mikas Benkis, kurs mano taip pat būti koncerte.

Elžbieta Plevokienė, a. a. kun. Jono Plevoko motinė, sena South Bostonietė stengsis iš paskutinės būti jos mylimos pa-rapijos koncerte.

Advokato Juozo Čūnio tėvelis Vincas nori dalyvauti koncerte, bet, tur būt, nepajėgs. Iš Dau-gų jis So. Bostoną pasiekė 1888 metais. Mėnesį vėliau atvažiavo iš Dusmenų p. Marcelė Vilkaus-kaitė, kuriuodu apsigėdė Šv. Petro ir Povilo par. bažnyčioje 1891 m. Ponia Uršulė Čūnienė bus koncerte.

Trumpai sakant, visi būkime koncerte. Tai visi pasimatysi-me ir pasigerėsime parapijos darbuote.

Lapkričio 11 d., apsigėdė Vik-toras Četkauskas su Marijona Kančiauskiene, 5½ Grimes St.

Tą dieną tapo pakrikštytas Vilimas - Jokubas, Edvardo ir Anelės (Šliūžaitės) McGrath.

Lapkr. 12 d. tapo pakrikštyti šie kūdikiai:

Karolis, Kazimiero - Onos (Šiugzdaitės) Mickevičių, gyv. 69 Marine Rd., So. Bostone.

Marė - Pranė, Prano-Mortos Mickevičių, gyv. 548 Mass. ave., Bostone.

Uoli veikėja panelė A. Ma-jauskaitė išpardavė plaukštą ti-kietų. Dabar ji pasiėmė tikietų pardavinėti iš Moterų Sąjungos kuopos.

Ar ši kuopa tik nelenktyniuo-jasi su Raudonojo Kryžiaus darbuotojoms. Greit pamatysi-me rezultatus.

Patartina visiems pasidarbuo-ti koncerto naudai per šią pas-kutinę savaitę.

ISVAŽIAVO VIENUOLY-NAN. Labai prakilni jaunuolė

Šv. Petro Lietuvių Parapijos Metinis KONCERTAS

Sekmadienį,
Lapkričio-Nov. 19 d., 1944

3 val. po pietų
GAVIN MOKYKLOS SALĖJE

KAMPAS "F" ir 7th STREET. SO. BOSTON, MASS.
DALYVAUJA PROGRAMOJE —

Dainininkė-artistė p-lė S. Griškaitė, Artistas p. Rapolas Juška, Muzikas p. Juozas Žemaitis, dainininkas Dr. Juozas Antanelis, So. Bostono ir Worcesterio patrauklių dainininkų Grupės ir tt.

Artistė S. Griškaitė

Taipgi dainuos muzikas J. Žemaitis iš Worcester, Mass., kuris labai linksmas ir pajėgus dainininkas; čia pat pasirodys visų laukiamas dainininkas Dr. J. Antanelis ir ypatingai parodys daug stebėtinų ir linksmų dainos vienetų So. Bostono ir Worcesterio dainininkų grupės.

Vietinis klebonas kun. Pr. Virmauskis, visos meno puotos šeimininkas, ir šio mižniško koncerto rengėjai ir prieteliai kviečia visus atvykti į tą bendrą kolonijos puotą.

Reikia džiaugtis turint laimės išgirsti iš meno pasaulio dainininkus, kurie virkdo, džiugina, ramina, nukelia į tėviškės lygumas ir lankas bei miškus, kiekvieno lietuviuo mintis ir širdį. Štai garsioji mūsų artistė panelė S. Griškaitė, kuri net per dvejus metus sekmin-gai dainavo Philadelphijos operos kompanijoj ir dabartiniu laiku ji taipgi gambiai ir patrauk-liai dainuoja vadovybėje New Yorke garsios operos, ir jos lakštingalos balsas bus girdi-mas čia pat.

Reikia gerėtis ir artisto F. Juškos paskuti-niu laiku taip sėkmingu dainavime pasižymė-jimu, ir štai jo sumanumu ir vadovybe yra suorganizuota ši tikrai meniškai-inteligentiš-ka puota.

Reikia gerėtis ir artisto F. Juškos paskuti-niu laiku taip sėkmingu dainavime pasižymė-jimu, ir štai jo sumanumu ir vadovybe yra suorganizuota ši tikrai meniškai-inteligentiš-ka puota.

RENĖJAI.

Jaunamečių Šokėjų Grupė Pakviesta Philadelphijon

Šiomis dienomis suzinojome, kad p. Onos Ivaškienės vado-vaujama ir mokoma Jauname-čių Šokėjų grupė jau pakviesta į Philadelphia, Pa. dalyvauti tarptautiniame festivalė.

Jaunamečių Šokėjų grupė yra viena įžymiausių grupių, kuri kelia Lietuvos ir lietuvių vardą. Už tai priklauso garbė p. Onai Ivaškienei už jos didelį pasi-šventimą ir darbą savo tautai ir tų jaunamečių šokėjų tėveliams, kurie leidžia savo sūnus ir duk-teris mokintis tautinių šokių ir lietuviškų dainų. Galima užsi-tikrinti, kad tos grupės nariai išaugs patriotingais lietuviais, kurie užims senesniųjų vietas dirbti tautinį darbą.

Teiko sužinoti, kad p. Ona I-vaškienė su savo grupe tuoj po Naujų Metų ruošia tautinių šo-kių ir dainų festivalą So. Bos-tone. Linkime pasisekimo! *Rap.*

Minejo Savo 77 Metų Amžiaus Sukaktį

Pereito mėnesio pabaigoje p. Antanas Mešlis, gyvenęs So. Bostone pas savo sūnų Joną, minėjo savo 77 metų amžiaus sukaktį.

p. Antanas Mešlis išauklėjo gražią šeimą, iš kurios vienas sūnus, būtent, kun. Antanas Mešlis, S. J. yra atsidaavęs sielų ganytojavimo darbui, ir yra mėnraščio "Zvaigždės" redak-torius.

Sveikiname p. Antaną Mešlį ir linkime jam sveikam sulaukti 100 metų amžiaus!

Švedų Parengimas

Lapkričio 12, Jordan Hall Bostone įvyko švedų parengi-mas atminčiai Gustavus II Adolphus. Ruošė Amerikos Šve-dų Taryba. Turėjo puikią kon-certinę programą. Kalbėjo Šve-dijos Konsulas Bostone Albert O. Wilson, Švedijos ministerio Washingtonė žmona ir pats mi-nisteris, J. E. Wollmar F. Bos-trom. Buvo renkamos aukos pa-bėgėliams vaikams globoti Šve-dijoje. Švedai gausiai aukojo. Lietuvių delegacija asmeniai pasimatė su švedų ministriu ir išreiškė jam bostoniečių padė-ką, už Švedijos humanitarinį elgesį prigludžiant daug pabė-gėlių iš Lietuvos. *Rap.*

rienės pelno liko virš \$200.00. Tos vakarienes šeimininkės bu-vo šios: pp. Svilienė, Kropienė, Stasiulienė, Mockienė, Pranai-tienė, O'Halloran, Zokienė, Bra-zaitienė, Savičkienė ir Žardec-kienė.

Visos džiaugėsi iš gražaus pelno, kuris buvo vartojamas apmokėjimui drapanų persiun-timui, pataisymui bei kitoms išlaidoms. *Rap.*

Posto Atsišaukimas

Amerikos Legijono Stepono Dariaus Postas prašo jiems pra-nešti vardus ir adresus lietuvių, pirmojo ir dabartinio karo ve-teranų, kurie randasi ligoninėse Massachusetts valstybėje.

Liko Daug Pelno

Lapkričio 10 d., įvyko BALF Moterų skyriaus susirinkimas. Svarbiausias darbas buvo tai dabar einančio drapanų rinkimo vajuos reikalas. Nutarta, kas vakaras, kurios tik gali eiti ir dirbti drapanų priėmimo centre Amerikos Legijono Dariaus Posto patalpose, Drake School, C St., So. Bostone. Drapanas rūšiuoti, pakuoti ir siųsti Cent-ran, New Yorke. Narės gali pra-šyti ir kitų moterų ir savo vy-rų to darbo talkon. Kas tik iš-gali kiek savo laiko paaukoti prašome talkon, nes čia visų lietuvių reikalas ir šventa pa-reiga dėl kenčiančių brolių Lie-tuvoje.

Iš raportų paaiškėjo, kad nuo įvykusios lapkričio 5 d., vaka-

Posto nariai ir moterų auxi-lary narės norėtų lietuvius ve-teranus aplankyti ir suteikti jiems dovanėlių Kalėdų šventė-mis.

Vardus prašome prisiųsti Pos-to Adjutantui, John J. Roman, 89 Franklin St., Allston 34, Massachusetts, arba pranešti telephonu: ALGonquin 3300, Extension 368. *J. J. R.*

LANKĖSI

Pirmadienį, lapkričio 13 d., š. m., "Darbininke" lankėsi kun. Pranciškus Virmauskis, šv. Pe-tro liet. par., klebonas, S. Bos-tone, ir ta proga užkvietė visą "Darbininko" štabą atvykti į šau-nų parapijos koncertą, ku-ris įvyks lapkr. 19. Gavin mo-kyklos salėje, kampas "F" ir 7th St. Taipgi suteikė ir kompli-mentarų.

MIRĖ

Sekmadienį, lapkričio 12 d. mirė miesto ligoninėje Ieva Ar-bočienė, gyv. 65 Billerica St., Bostone.

Paliko vyrą Adolfą Arbočių, vieną sūnų ir dukterį, dvi sese-ri — p. Marijoną Palaimienę Cambridge, ir p. Aleną Navic-kienę, Kalifornijoj.

Pašarvota laidotuvių direkto-rių D. A. Zaletskų name 564 E. Broadway, S. B.

Laidojama trečiadienį, lapkr. 15 d., 9 val. rytą iš Šv. Petro lietuvių par. bažnyčios Šv. My-kolo kapuose.

Pardavė 25 Parapijos Koncerto Tikietus

p. Feliksas Zaleskas nuoširdžiai pasidarbavo parduodamas 25 Šv. Petro lietuvių par. meti-no koncerto tikietus. Jis, nors

IVAIRUS SKELBIMAI

JANE, AREN'T YOU USING THE SAME BURNER ON THE ELECTRIC RANGE EVERY TIME YOU COOK? WHY DON'T YOU GIVE IT A REST?

Boston Edison Company sako ...jei jūs esate laimingas, tu-rėti elektrikinį pečiu, nevar-tok visuomet tą patį šildymo dalį, bet paimk viską iš eilės — aplinkui.

Boston Edison Company

Johnson's RED CROSS PLASTER

GRABORIAI

S. Barasevičius ir Sūnus

MOTERIS PAGELBININKE Lietuvių Graborius ir Balsamuotojas Turi Notaro Teises

254 W. Broadway SO. BOSTON, MASS. Tel. SOuth Boston 2590 Sūnaus gyvenamoji vieta — 838 Dorchester Ave. Tel. COLumbia 2537

DIAMOND CAFE

Jauki vieta užėiti ir maloniai praleisti laiką su draugais ir pažįstamais. Patarnavimas kuogėriausias.

305 W. Broadway So. Boston, Massachusetts

Geriausia Užėiga Vyrams ir Moterims yra

SOUTH BOSTON CAFE

VINCAS BALUKONIS, Savininkas

Pagamina gerus lietuvišku pietus, užlaiko geriausį alų, vyną ir degti-nę, ir visiems draugiškai ir manda-giai patarnauja.

258 West Broadway, South Boston, Mass.

nėra seniausias parapijietis, bet gal būti yra vienas tų, ku-rie su senesniaisiais darbuojasi parapijoj per ilgus metus, sa-ko, kad sekmadienį, lapkričio 19 d., 3 val. popietų, Patrick Gavin svetainė nesutalpins visų, kiek jų ateis į koncertą.

IVAIRUS SKELBIMAI

NEPAPRASTA PROGA

Našlė parduoda mūrinį namą su vaistine (Drug-store), už mažiau nei pusę vertės. Labai geroji vietoj, ketinis namas, išnuomotas už \$440 per mėnesį, galima pirkti už \$22,000 ir tik \$5000 įmokant "cash". Ši-tokių progų pasitaiko tik vieną sykį gyvenime. Vais-tinės biznis taipgi galima pirkti labai pigiai, nes sa-avininkas eina į kariuome-nę. Platesnes informaci-jas suteiks adv. J. B. Gai-lius —

317 E Street, So. Boston, Massachusetts Tel. SOU 2732.

PARSIUDUOTA NAMAS 12 APARTMENTŲ So. Bostone

Randų atneša 2592 per metus. Visas namas yra naujai pertai-sytas išvidaus ir lauko. Namas talpina savyje naują tik idėta plumingą su maudynėmis ir pe-čiaiais. Namas yra apgyvendin-tas geroms šeimynoms. Šis na-mas yra geras pirkinyms. Kas tik jį išigys, gaus geriausį atlygi-nimą ant idėtų savo pinigų, nes įėjus yra nepaprastai auk-štos pagal įvestuotų pinigų, ir išlaidos yra labai žemos.

Dėi platėsiu informacijų, prašome kreiptis pas

A. J. KUPSTIS 332 W. Broadway, So. Boston, 27, Mass.

Pastaba. Jei norite parduoti savo farmą ar ją išmainyti ant gerų namų, kreipkitės virš nu-rodytu antrašu. (11-30)

TĖVAS NEPAISĖ

—štai kodėl taip daug laiko reikėjo išgyti jo "ap-silubusiai nugarai". Nekenėk raumenų gėlimų, skausmų ir iveržimų. Užsk Johnson's RED CROSS Plasterio ant krūtines ar nugaros—tiesiai ant tos vie-tos. Ši išbandyta ir tikra pagalba veikia tuojau. Šildo — ramina — apsaugo — pa-remia, dirba. Jums derbiant, RED CROSS Plasteriai yra švarūs, sanitariniai, leng-vai panaudojami. Visuomet turėk ju at-sargai po ranka. Reikaling tikrojo, gausaus per virš 50 metų, pagaminto Johnson & Johnson, TIKTAI 35c—jūsų vaistinėje.

Johnson's

RED CROSS PLASTER

GRABORIAI

S. Barasevičius ir Sūnus

MOTERIS PAGELBININKE Lietuvių Graborius ir Balsamuotojas Turi Notaro Teises

254 W. Broadway SO. BOSTON, MASS. Tel. SOuth Boston 2590 Sūnaus gyvenamoji vieta — 838 Dorchester Ave. Tel. COLumbia 2537

CASPER HOME

187 Dorchester Street South Boston, Mass.

Joseph W. Casper (KASPERAS)

Laidotuvių Direktorius Ir Balsamuotojas NOTARY PUBLIC Patarnavimas Dieną ir Naktį Kopyčia šermentis Dykal Tel. SOU Boston 1437 SOU Boston 3960

ZALETSKAS

FUNERAL HOME 564 East Broadway SOUTH BOSTON, MASS.

D. A. Zaletskas, F. E. Zaletskas Graboriai Ir Balsamuotojai Patarnavimas dieną ir naktį Kopyčia šermentis dykal Tel. SOU Boston 0815 SOU Boston 2609

DAKTARAI

Tel. TROWbridge 6330

J. Repshis, M. D. (REPSYS)

Lietuvis Gydytojas 278 HARVARD STREET Kampas Inman arti Central Sq. CAMBRIDGE, MASS. Ofiso Valandos 2—4 ir 6—8.

IVAIRUS SKELBIMAI

A. J. NAMAKSY REAL ESTATE & INSURANCE 414 W. Broadway South Boston, Mass. Office Tel. So. Boston 0948 Res. 37 Oriole Street West Roxbury, Mass. Tel. Parkway 1233-W

Pristatome Alų ir Toniką

Mes turime 11-kos rūšių alaus ir įvairių tonikų. Mes alų ir toniką pristatome vestuvėms, į namus, krikštynoms, parėms ir piknikams. Patarnavimas skubus ir mandagus. Šaukite:

BORIS BEVERAGE CO. J. ARLAUSKAS — J. SKENDELIS, Savininkai 220 E St., Tel. SOU 3141, So. Boston, Mass.

Casper's Beauty Salon ESKA FROSTED The Aristocrat of Cold Waves

SOU 4645

It's the very last word in modern, scientific cold waving, the very first word when it comes to beauty, comfort and coolness. This dramatic new permanent features an exclusive creme-oil fluff — actually whipped in your presence. It does the loveliest things to and for your hair.

Your waves will be softer, your curls more manageable, your hair more lustrous. We have introduced many new waves in our time, but never a permanent like ESKA Frosted, 20.00*

Other ESKA Cold Waves — 10.00* and 15.00*

Tomorrow's Wave... TODAY

Casper's Beauty Salon 738 E. Broadway — So. Boston 27, Mass.

LITERATŪROS SKYRIUS

Veda — Antanas Vaičiulaitis

JONO BILIŪNO KŪRYBA

Per savo trumpą gyvenimą Jonas Biliūnas (1879 — 1907) nedaug tesuspėjo parašyti. Bet tarp jo vaizdėlių ir apysakų randame vieni iš gražiausių ir nuširdžiausių lietuviškosios prozos pavyzdžių.

Tuose Jono Biliūno kūrinuose ryškiai matyti jo paties minties, jausmų ir meninių idėjų nueitas kelias.

Pirmuosiuose savo vaizdėliuose jis yra socializmo skelbėjas. Ima temas, kurios pavaizduoja klasių kovą, darbininkų socialinį susipratimą, streikus. Nors tai yra nuotrupos, bet jos būdingos jaunojo rašytojo pasaulėžiūrai ir pačiam gyvenimui. Jo mokslo dienos buvo sunkios, jam teko stebėti žmonių neteisę ir pačiam ją nukentėti. Ir vargas buvo jo kasdieninis bičiulis. Antai, studijuodamas Leipcige, jis skendo skurde. Diena iš dienos jo maistas buvo silkė ir puodelis "pamazgų, kava vadinamų" arba gabalas "biauriai kvepiančios kilbasos". Tai paties Jono Biliūno žodžiai. Tokiose sąlygose būdamas, jis gauna džiuvą, kuri jį nuneš į kapus pačiam amžiaus gražume.

Bet jo dvasia nerimo ir blaškėsi, ieškodama sprendimo tarp dviejų pašaukimų: ar liktis partijos kovotoju, ar atsiduoti vien tik literatūros darbui?

Laimėjo pastarasis jo širdies balsas. Po ilgų sugrupavimų, galvojimų, pergypavimų jis apsisprendė už literatūrą. Jis rašė: "Be literatūros, nieko daugiau nenoriu žinoti".

Literatūra vienok nebuvau jau koks uždaras bokštas. Jis visa savo būtybe pasinėręs į žmonių vargus, jų jausmus, dejonas. Jono Biliūno dvasia kaip buvo, taip ir pasiliko jautri tam, kas žmoniška, kilnu ir reikalinga užuojautos. Jo akis, nevaržoma kokios griežtai apribotos doktrinos, nūn moka giliau pažvelgti į žmonių sielas ir jas suprasti.

Šiame antrame savo laikotarpyje Jonas Biliūnas rašo šauniausius savo kūrinius. Apie juos taip sakė Juozas Ambrazevičius savo knygoj "Lietuvių ra-

šytojai": "Tokie žmoniški, tokie graudūs; jaudiną savo paprastumu ir sykiu dvasios gilumu bei taurumu. Tie mažieji pasakojimai — "Vagis", "Brisiaus galas", "Lazda", "Zvaigždė", "Ubagas", pagaliau ir "Liūdna pasaka" — vis tai gražios nuolaužos Biliūno dvasios, šitos naujosios, didžiai humaniškos, kenčiančios, užjaučiančios, suprantančios ir su gyvenimo būtinumu tauriai susitaikančios".

Daugiausia šias savo apysakas jis pynė su savo paties gyvenimo atsiminimais. Kai kurios jų yra tarsi tiesiog autobiografiniai gabalėliai. Už tai visos didžiai gražiai ataugtos lietuviškos tikrovės bruožais, dvelkia lietuvišku paprastumu, jautrumu ir lyrizmu. Jose atsispindi senosios baudžiavos atgarsių, sukilimų, vargingas kaimo senelio likimas, sielos konfliktai, moralinės problemos. Visos tos apysakos yra tokios natūralios ir nuširdžios. Nieko jose nėra iš to paviršutinio artistiško žvilgėjimo. Visa jų vertė yra išvidinė — tie jausmai, kuriuos josna Biliūnas sudėjo, tie lietuviški žmonės, kurių širdis ir vargą jis taip giliai atjautė.

Nežiūrint to paprastumo, išviršinio žibėjimo stokos, kai kurios tų Jono Biliūno apysakos yra tikri meno šedevrai. Gal sunkiausiai yra rašyti tuos kūrinius, kurie yra paprasti, nuširdūs, nieku nežiaba, nes čia telieka rodyti pačią gyvenimo teisybę ir savo kūrybinį tikrumą, kada atsisakoma nuo efekto, nuo skambėjimo,

nuo virtuozų manierų. O tiesioginis, nuogas širdies balsas kaip tik yra sunkiausias popierių išreikšti. Ir minia nedažnai pastebės šį nieku nepapuoštą gražumą. Bet literatūros istorija moko, kad šios rūšies kūriniai kaip tik yra patvariausieji amžių eigoje.

Jonas Biliūnas tame nuširdžiam paprastume mokėjo pasiekti didelį meną. Paimkim jo "Ubagą". Rodos, čia nieko ypatingo nėra — mažas kaimo vaizdelis, atostogų nuotrūpa. Bet įsiskaitęs tuoj pastebi, kad tame mažam vaizdely autorius sutraukė viso žmogaus gyvenimą ir tragediją, duodamas savo pasakojimui socialinį, moralinį ir psichologinį pagrindą. Šių elementų supynimas į vieningą kūrinių reikalavimą gero rašytojo plunksnos. Jonas Biliūnas tai pasiekia savo visišku tiesumu, atvirumu ir tuo liūdnu lyrizmu, kuris nudažo visas jo apysakas ir vaizdus. Jo psichologinis pastabumas yra įsidėmėtinas: kaip gražiai jis iš tikrovės smulkmenų, iš eisenos ar balso duoda suprasti žmogaus sielos pasaulį ir jos nelaimę: "Nežinau, kodėl man pasirodė, kad ir poterius jis kalba ne taip, kaip paprastai ubagai prapatė kalbėti. Buvaunas ubagas, kad kalba, tai kaip žirnius beria, arba vėl — kalba giedančiu, gailėstingu balsu, kur reikia, pratęsdamas arba apsimėsdamas. Šitas senelis kalbėjo visai taip, kaip kalba nelaimingas žmogus, — tyliai, drebančiom lūpom; vietomis jis visai nebegalėjo kalbėti, tartum kas kvapą gniaužė"... Iš tokių žodžių skaitytojas tuoj susivokia, kad senelis elgeta yra nekoks kasdieninis elgeta ir kad jo sieloje glūdi paslaptis ar tragedija.

Paskutinė Jono Biliūno apysaka, rašyta keliais mėnesiais prieš mirtį, yra "Liūdna pasaka", kai keno vadinama jo gulbės giesme. Yra tai stambiausias autoriaus kūrinys, pasakojęs apie 1863 metų sukilimą, ir vienas iš gražiųjų lietuviškosios prozos pavyzdžių. Apie jį V. Mykolaitis Putinas rašo: "Liūdna pasaka" fabulai galėtume prikišti kai kuriuos nesklaidžius sujungimus ir perėjimus, kai kurį nuotrupumą. Bet visos šito kūrinio ydos nublanksta prieš didelę Juozapotos meilę ir jos, nelaimingos pamišėlės, taip šurpiariai duotą pajusti tragizmą". Jausdamas artimą savo mirtį, su nuširdžiu liūdesiu žvelgdamas į žmonių, savo tautiečių širdis ir įsitikinęs, "kad brangiausias ir švenčiausias daiktas žmogui yra tikėjimas", Jonas Biliūnas savo atsiminimuose regėjo gimtosios upės, Šventosios, pakrantes ir rašė: "Kad numirsiu man pakaskit ant Šventosios upės kranto"... Iš ten jis amžinai norėjo matyti savo sodžių ir girdėti motinėls dainą.

Bet jis mirė ir ligšiol liko Zakopane, Lenkijoje...

Sugrįš Sakalai

Sugrįš sugrįš išskrydę sakalai už marių
Sugrįš su auksu, sidabru ir dovanom, —
Kas vakaras degs uosto žalios ugnys
Ir mano elgesys naktim juodom...

Aš eisiu vis viena prie marių krašto,
Kai saulė leisis vakare vėlai, —
Žinau, — putas ten didis marių skausmas
Ir skęs paklydę marėse laivai...

Bet sakalai margi iš tavo krašto
Audrų žaibus uždengs baltais sparnais, —
Ir ta tyli svajonė melsvo šilko būrėm
Atplauks su mėlynais žiedais...

M. S-tė ("A.")

Senis lietuvis skandina savo vargo dalią smuiko akorduose... Ir taip, kas to šiandieną verkiančio lietuviu širdį besupras...

UBAGAS

Parvažiavęs iš užsienių di, kur naktimis lakštin Lietuvon, sėdėjau vieną galos skamba... Visur gražiai pavasario dieną pasi broli gonkelyje ir traukia silpnon krūtinių pakvipusį nuo sužydusių medžių orą. Malonus vakarių vėjelis, šlamėdamas medžių lapais, pūtė tiesiai man kakton, glostė plaukus ir veidą, tartum seniai manęs pasiilgęs, ištroškęs. Klauksiau, kaip sode raiboji gegutė kukuoja, linksmai lūputis tutuoja, gėriau pavasario kvapą ir klajojau akimis Šventosios pakraščiais, kur gražios ievos žy-

me. Yra tai stambiausias autoriaus kūrinys, pasakojęs apie 1863 metų sukilimą, ir vienas iš gražiųjų lietuviškosios prozos pavyzdžių. Apie jį V. Mykolaitis Putinas rašo: "Liūdna pasaka" fabulai galėtume prikišti kai kuriuos nesklaidžius sujungimus ir perėjimus, kai kurį nuotrupumą. Bet visos šito kūrinio ydos nublanksta prieš didelę Juozapotos meilę ir jos, nelaimingos pamišėlės, taip šurpiariai duotą pajusti tragizmą".

Jausdamas artimą savo mirtį, su nuširdžiu liūdesiu žvelgdamas į žmonių, savo tautiečių širdis ir įsitikinęs, "kad brangiausias ir švenčiausias daiktas žmogui yra tikėjimas", Jonas Biliūnas savo atsiminimuose regėjo gimtosios upės, Šventosios, pakrantes ir rašė: "Kad numirsiu man pakaskit ant Šventosios upės kranto"... Iš ten jis amžinai norėjo matyti savo sodžių ir girdėti motinėls dainą.

Bet jis mirė ir ligšiol liko Zakopane, Lenkijoje...

Užlipęs gonkelin, senelis vėl bailiai apsisistojo, tartum nežinodamas, kur dėstis.

Kadangi troboj nieko nebuvo, — visi buvo išvažiavę bulbių sodintų, ir aš vienas namie atlikau, — paprašiau senelį sėstųs gonkely. Atsisėdo ir, pa-

lenkęs galvą, pradėjo kalbėti poterius...

Nežinau, kodėl man pasirodė, kad ir poterius jis kalba ne taip, kaip paprastai ubagai prapatė kalbėti. Buvaunas ubagas kad kalba, tai kaip žirnius beria, arba vėl — kalba giedančiu, gailėstingu balsu, kur reikia, pratęsdamas ar apsimėsdamas. Šitas gi senelis kalbėjo visai taip, kaip kalba nelaimingas žmogus, — tyliai, drebančiom lūpom; vietomis jis visai nebegalėjo kalbėti, tartum jam kas kvapą gniaužė: mačiau tik, kaip jo lūpos dar labiau drebėjo, virpėjo; jo balso kelias kartus visai rodės, netikėtai, taip skaudžiai suskambėjo ammaudo ir baisios nelaimės styga, kad mane visa šurpas paėmė. Jį žiūrėdamas, pamačiau, kaip per raiškšlėtą, išdžiūvusį jo veida rieda gailios, karčios ašaros...

— Ko tamsta raudi? — raiškšlėčiau nerandagiai seneli, kada jisai pabaigė melstis.

Pakėlė mane raudonas nuo ašarų, be blakstienų akis ir norėjo kažin ką prartarti, bet žodis neišėjo iš burnos, tik skaudžiai sudrebėjo lūpos. Aš krūptelėjau: jo veidas pasirodė man matytas, tik kur ir kada, negalėjau atsiminti.

— Kaip neraudosi? — tarė pagaliau senelis: — sunku pakiemiais pirmą kartą vaikščioti.

— O iš kur tamsta? — paklausiau nustebejęs.

— Iš Pavarių. Petras Sabaliūnas... gal tamsta atmeni?

— Dėdė Petras!? — surikau, ūmai pažinęs sėdintį priešais mane žmogų.

Atsirėmiau alkūne pagalvių ir nustebusiom akim žiūrėjau į senelį. Kaip tai? Petras Sabaliūnas, kurį iš pat mažumės pažinau turtingą, pasiturintį žmogų, kursai buvo geriausias mano tėvų kaimynas ir bičiulis, dabar ubagas?

Visokios nelaimės aplanko žmogų šioje ašarų pakalnėje, bet toksai atsitikimas, ūmus ir netikėtas, man buvo visai nesuprantamas. Tiesa, kai mano tėvai numirė, Petras Sabaliūnas nustojo mūsų namus lankęs, ir aš, išvažiavęs mokytytis, kokios 15 metų jo iš artie ir nematė; bet parvažiuodamas retkarčiais savo tėviškėn, visados girdėdavau, kad Petras Sabaliūnas gyvenęs, gerai ir laimingai, kad savo dvi dukteri jau išleides už vyrų ir kiekvienai vienu bičių davęs po dvidešimtį kelmų...

Reikia paminėti, kad Petras Sabaliūnas labai mylėjo bites. Gyveno jisai viensėdy, už dviejų varstų nuo mūsų sodžiaus, pačioj pamiškėj. Žemės jo buvo nekiek, bet bičių daugybė. Vienu savo kelmų turėjo arti šimto; kita tiek pas mano tėvus. Atmenu, kaip mes, maži vaikai, džiaugdavomės, pamatę Sabaliūną su savo šeimyna ateinant: kaip tik Sabaliūnas vasarą pasirodydavo, žinodavom, kad ims medų, ir kad kiekvienas gausime iš dėdės Petro po nemažą kvepiančio medaus korį. Ir gaudavom! Sabaliūnas mažus vaikus mylėjo ne-

mažiau, kaip bites; dėl to, medų imant, jisai ne tik bitėms, bet ir vaikais būdavo apskeręs. Ir nuostabu! Bitės niekados jo neliesdavo. Kalbėdavo jisai apie bites, kaip apie kokį šventą, labai brangų žmogui daiktą, ir visados tvirtindavo, kad bitės tada tik sekas ir esti geros, kada bičiuliai nešykštūs ir vienybėj gyvena, kada ir kitiems jų nepavydi. Todėl kiekvienam pasitaikiusiam žmogui niekados nepamiršdavo medaus duoti.

Toks tatai buvo žmogus Petras Sabaliūnas. O dabar sėdėjo priešais mane ubagas, su krepšiu.

— Tai tamstos gal namai sudegė ar žemės nebeturi? — neiškenčiau nepaklausęs.

— Tebėra ir namai, ir žemė...

— Tai kodėl gi tamsta kalėdoji?

— Sūnus išvarė... — tik ištarė, ir karčios ašaros pradėjo riedėti iš akių.

Supratau... Sūnus... Atsiminiau, kad Sabaliūnas turėjo sūnų vienatūrį, su manim vienametį; atsiminiau, kaip su tuo sūnum dar lakstydavom medų imant, už rankų susitvėre, korius čiulpdami... Tai buvo mano mažų dienų draugas, su kuriuo paskui niekados nebesusiedavau...

— Tai tamstos sūnus gal jau savų vaikų susilaukė?

— Turi bent trejetą, — drebančiom lūpom atsakė senelis: — jau ketveri metai, kaip jam visa atadaviau. Nieko taip ir negailiu, kaip jo vaiku... Taip juos mylėjau!.. Išsigandę, išplėstomis akelėmis lydėjo mane, kai ėjau iš kaimo... O gal ir jie kada nors taip varys iš namų savo tėvą...

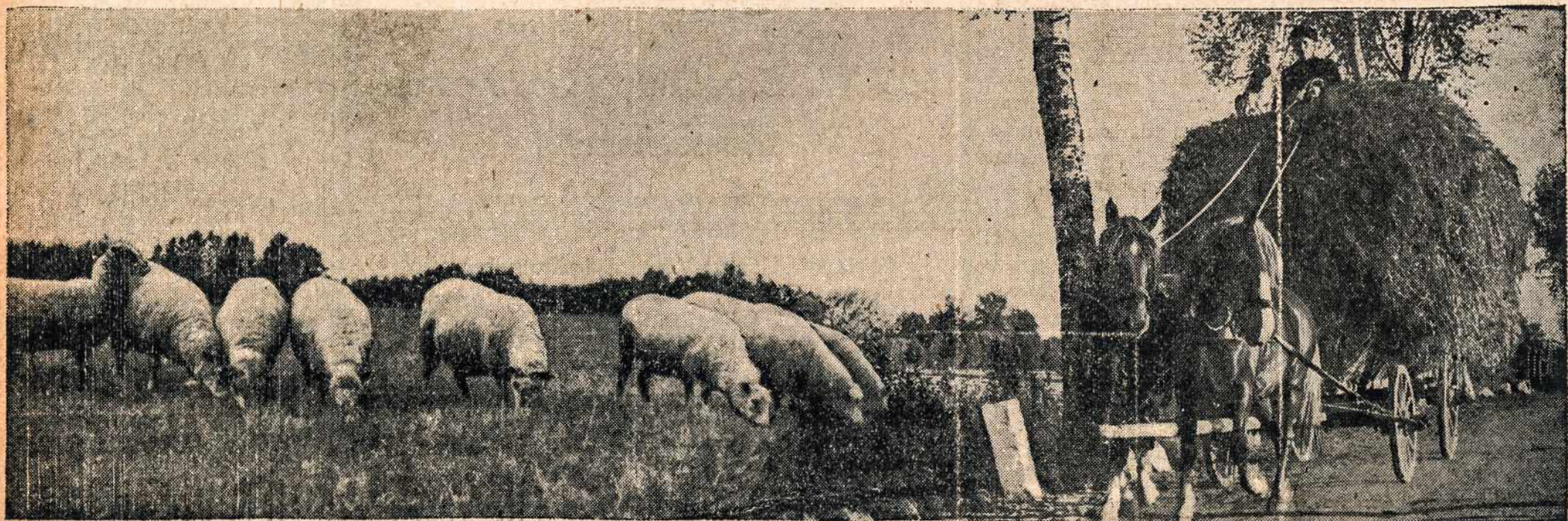
Ir senelio akyse vėl pasirodė ašaros.

(Bus daugiau)

"Branginkime laiką, nes kiekviena minutė — siūlas mūsų gyvenimo audkle". Platonas.

IF IT'S A COLD WIN... a fur coat is on the budget, a good choice is this full box leopard cat coat in seven-eighths length with full beaver ascot shown by Dein-Baucher in New York. Hat matching ascot tops wrap.

Kai tėviškėj laisvė žydėjo, tuomet ir lietuvis, kad ir sunkiu darbu, ūkyje besidarbuodams, džiaugėsi Apvažiavęs teikiomomis dovanomis. Bet šiandien, ten tik ašarų upeliai ir išdraskyti namų lizdeliai beliko...